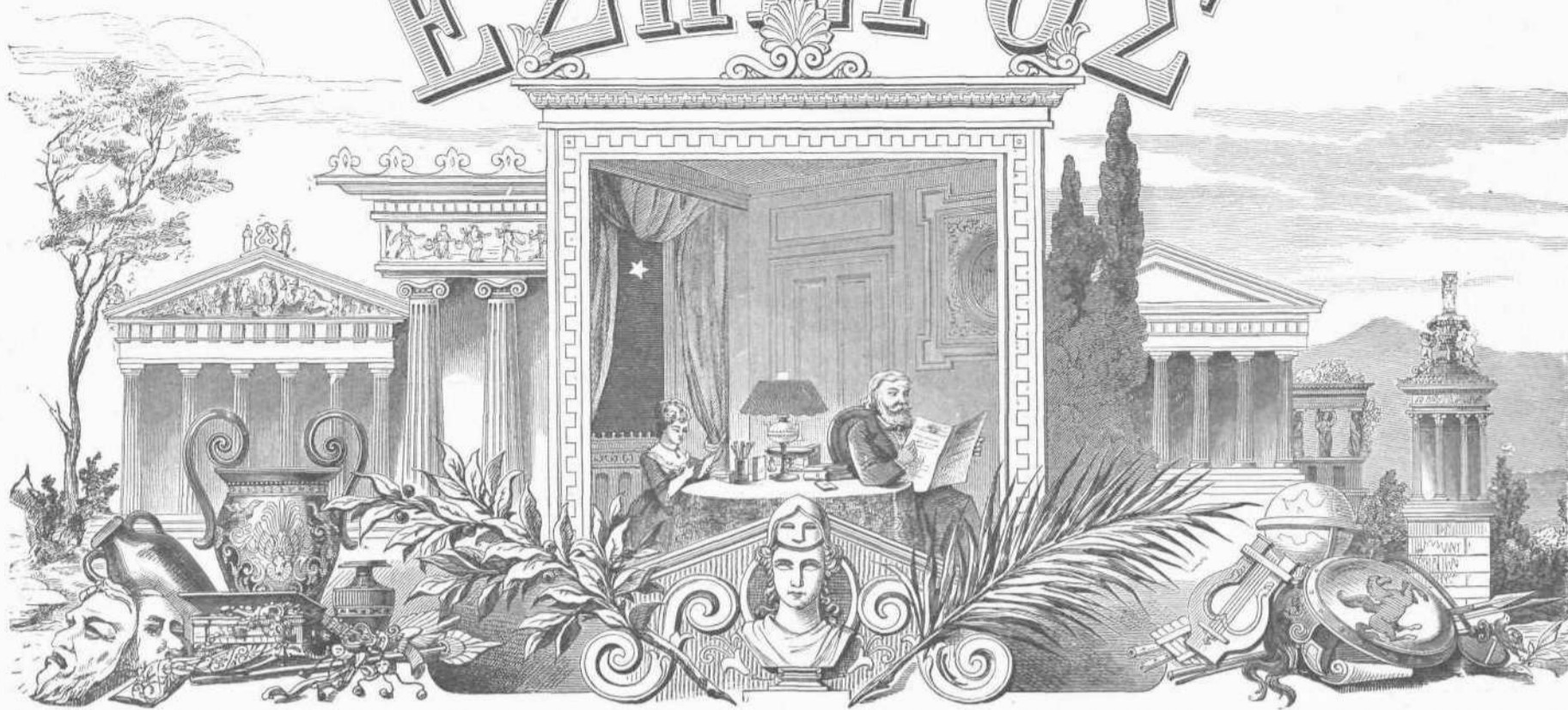

ΕΣΠΕΡΟΣ

Ἔτος Β΄.

Εκδίδεται
τῆ 1/18 καὶ 15/27.
ἐκάστου μηνός.

Ἐν ΛΕΙΨΙΑ: τῆ 15/27 Μαρτίου 1883

Τιμὴ ἔτησία
προπληρωμένη
εἰς χρυσόν.

Φράγκ. 40.
Μάρκ. 32.
Ρούβλ. 16.

Ἄρ. 46.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

(Γενν. 1815, ἀποθ. 1883.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἀλέξανδρος Κομμουνδοῦρος. — Ἡ Κεφαλληνία. — Παρὰ τῶν τάφων τοῦ βασιλέως Ὀθωῆος (τέλος). — Περσέες καὶ Ἀφροδίτα. — Μιχαὴλ ὁ Παλαιολόγος (συνέχεια). — Ποιήσις Ἡ ἀπέλιπς. — Βυζαντινικά. — Ὁ πρῶτος Γόττακος. — Τὸ ἐκ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

(Μετὰ εἰκόνας, ἑρμ. σελ. 337.)

Διὰ τηλεγραφικοῦ σύρματος ἠγγέλθη ἡμῖν κατὰ πρῶτον ἡ λυπηρὰ εἰδήσις περὶ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνήστου Ἀλεξάνδρου Κομμουνδοῦρου, ταλανισθέντος ἐπὶ μακρὸν ὑπὸ ἐπαράτου νοσήματός, οὗ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ εἰς τὸν τάφον κάθοδος αὐτοῦ. Τὸ ἄκουσμα τῆς εἰδήσεως ταύτης λυπηροτάτην ἀληθῆς αἰσθησὴν ἐνεποίησεν εἰς τὴν καρδίαν παντὸς ἀκραφνοῦς Ἑλληνοῦ ἀναλογιζομένου τὴν μεγίστην συμφορὰν καὶ ἐθνικὴν ζημίαν, ἣν ὑπέστη τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ διασώζοντος τοῦτον ἀνδρὸς καὶ χρησιμωτάτου συμπολίτου.

Ὁ Κομμουνδοῦρος διανύσας ἐπὶ πολλὰς δεκαετηρίδας ὀλίγον πολιτικὸν βίον καὶ διακρίθεις ἐν αὐτῇ ἐπὶ συνέσιαι καὶ ἀγγινοῖς, καθάρως καὶ ἀναβῆ ἐκ τῶν κατωτάτων εἰς τὰ ὕψιστα τῆς πολιτείας ἀξιώματα καὶ καταστῆ ἕνεκα τούτου εἰς τὴν μεγάλῃν εὐεργεσίᾳ τῶν ἔθνους αὐτοῦ, οὗ τινος τὰ ἔθνη κατέβη ἐν ταῖς χειρὶν αὐτοῦ ἐπὶ πολλοὺς ἔνιαυτους καὶ κατὰ πολλὰς περιόδους. Ἐάν τις ἐρευνησῆ ἀμερολήπτως καὶ ἐν πνεύματι δικαιοσύνης τὴν ἔλην πορείαν τοῦ πολιτικοῦ βίου τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἢ εὖρη αὐτὴν θεοαίως μὴ ἀπληλαγμένην συμκρῶν ἀμαρτημάτων, ἀναποσπᾶστων ἕντων πολιτικοῖς ἀνδράσι τὰ κοινὰ διαχειριζομένοις, καὶ δὴ τῶν ἀρτίως ἀναγεννηθέντων ἔθνων· πλὴν τὰ πολιτικὰ αὐτοῦ ταῦτα λάβη συγκρινόμενα πρὸς τὰς μεγάλας αὐτοῦ πολιτικὰς ἀρετάς, πρὸς τὰ ἔθνη αὐτοῦ φυσικὰ τε καὶ ἐπικτητὰ πλεονεκτήματα, εἰσι μὴδαιμνὰ καὶ ἀσήματα· καθ' ὅσον ὁ ἀνὴρ οὗτος θερμῶς διαφλεγομένος ὑπὸ τῆς εὐγενούς ιδέας τῆς πρὸς τὴν πατριὰ ἀγάπης ἐφῆκε πάντοτε φίλος τῆς τάξεως καὶ τοῦ νόμου, ὃν εἶχε καθ' ἅπαντα τὸν πολιτικὸν αὐτοῦ βίον ἄριστον σύμβουλον καὶ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ἐπ' αὐτοῦ ἐδραζόμενος ἠγωνίζετο ἢ ἀνεγείρη κατάλληλον πολιτικὸν οἰκοδόμημα ἐν τῇ πατριᾷ αὐτοῦ, ἧς ἐπῆρξεν ἔγκριστον καὶ προσφιλέως μέλος. Ἀλλ' εἰ καὶ ἐν τῇ ἀνεγέρσει τοιούτου ἠθικοῦ ἰδρύματος πολλὰς πολιτικὰς ἐδοκίμασε πικρίας καὶ ὑπέστη ἱκανὰς περιπετείας, οὐχ ἤτην οὐδέποτε ἠγνανθίσεν ἕνεκα τούτου ἢ ἀπεθαρρύνθη, ἔβαινε δὲ μόνον κανονικῶς καὶ εὐτόλμως εἰς τὴν προαγωγὴν καὶ ἐπὶ τὸ βέλτιον ῥόθμισιν τῶν κοινῶν τῆς χώρας ἡμῶν πραγμάτων, βουλεύων καὶ βουλευόμενος, ἐλέγχων καὶ ἐλεγχόμενος.

Ὁ Ἀλέξανδρος Κομμουνδοῦρος ἐνεργῶν ἐν τῷ πολιτικῷ βίῳ καὶ κατέχων τὰ ὕψιστα ἐν αὐτῇ ἀξιώματα ἠγωνίζετο ἀκαμάτως νὰ ἐξέσκη διὰ τῆς ἐνεργείας τῆς πεφωτισμένης αὐτοῦ διανοίας καὶ μακρὰς περὶ τὰ πολιτικὰ πείρας τὰ μᾶλλον κατάλληλα μέσα, τὰ δυνάμενα νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ὅσον οἶόν τε προσφοροτέραν ἐφαρμογὴν καὶ εὐρυθμὴν λειτουργίαν τῶν διοικητικῶν τοῦ κράτους ὁσμῶν, καὶ ἐν γένει τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν ὀλίγην καὶ ἠθικὴν πρόδον τῆς Ἑλλάδος· χάριν δὲ τῆς ἐπιτελείσεως τῆς ὑψηλῆς καὶ εὐγενούς ταύτης ιδέας, ἧς ἦν δι' αὐτὸν λίαν ἰσχυρὸν ἐλατήριο πρὸς δραστηρίαν ἐνεργείαν, καὶ πολλῶν πραγμάτων κακῶς κειμένων ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρῃ τὴν θέσιν ἤλλαξε καὶ ἠνάρθρωσε διὰ τῆς ἐπὶ τὸ βέλτιον τροπῆς αὐτῶν, καὶ μεγάλων ἔτι ἀγαθῶν προέσεων τῇ προσφιλεῖ ἡμῶν πατριᾷ ἐγένετο, ἐπ' ἣ καὶ μεγάλῃς ἀπῆλθεν εὐνοίας καὶ θαθείας ἐτύχχανεν ὑπολήψεις παρ' ἀπάντων τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ.

Ἐκτὸς δὲ τῶν εὐγενῶν τούτων αἰσθημάτων ἐκόσμου τὸν ἕξον τούτων πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ πολλὰ ἄλλα ἀρετὰ· οὗτοι ὅσοις ἐλάμβανεν οὗτος εἰς χεῖρας τὴν διοίκησιν τῶν κοινῶν πραγμάτων, καθ' ἣν ἱκανὰς ὄριστον δυσχεραίας, οὐκ ὀλίγας δὲ καὶ συγχύσεις, ὅτε μὲν ἀποκρούων παραλόγους ἢ ἐκνόμους συναδέλφους ἀξιώσεις ἢ καὶ πολλῶν ἄλλων τοῦ ἐλληνικοῦ κοινοβουλίου μελῶν αἰτιάσεις, ὅτε δὲ καὶ ἐλέγχων ἢ ἀνασκευάζων πᾶσαν κατ' αὐτὸ ἐπιρριπτομένην μομφὴν, ἤσθάνετο θαθείως τὴν μεγάλῃν ἣν ἐπὶ τούτῳ ἔφερεν εὐθύνην, ἧς τὸ ἐπαχθὲς θῆρος ἐξήτει πάντοτε ἢ ἀποθέτη οὐχὶ ἀδικαιολογητῶς, ἀλλὰ διὰ λόγων ἰσχυρῶς καταπειστικῶν καὶ ἀπορησῶν ἐνδείξεων περὶ τοῦ ὀρθοῦ καὶ δικαίου τῶν ἐνεργειῶν καὶ πράξεων αὐτοῦ, ἃς ἀσμένως προέβαλλε, καὶ δὴ ἐν ἡρέμῳ πνεύματι καὶ ψυχικῇ γαλήνῃ, ὑπὸ τὴν κρίσιν καὶ ἐξέλεξιν οὗ μόνου τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ κοινῶν ὄντος τούτου δὲ καὶ ἀγορεύων ἀπὸ τοῦ θήματος τοῦ βουλευτηρίου ἐτήρηε τὴν δεύσαν ἀξιοπρέπειαν, σεβασμὸν ἀληθῶς ἐπιβάλλουσαν τοῖς ἀκροατοῦ, καθ' ὅσον οὐδέποτε παρεστρέπετο εἰς ἀποτόμους ἀνεπαλήθευς ἢ ἀνοικείους ἐκφράσεις, οὐδέποτε ὑπερβάνε τὰ ὅρια τοῦ ἀρμόζοντος καὶ πρέποντος, οὐδ' εἰσῆρχετο ἐπίσης εἰς συζητήσεις ὀφλιόμενος μὲ τὰ ὄπλα τῶν σφοδρῶν κομματικῶν παθῶν, τοῦδ' ὕπερ ἦν ἔξενον καὶ ἀλλότριον τῷ ἡδυτάτῳ αὐτοῦ χαρακτήρι, ἐπ' ἣ καὶ τὸ εὐφρον ἐπίθετον γλυκύτατος προσέλαβεν, ἀλλ' ἦτο πρῶτος τὸ ἦθος, ἀκακὸς τὴν καρδίαν, μελιχρὸς τὸν τρόπον, φιλεύσπλαγχνος, ἐπιεικὴς καὶ διαλλακτικὸς, ἐν οἷς προτερήματα καθάρως πολλὰς καὶ ἐξασθενῆ τὴν δύναμιν τῶν πρὸς σύγκρουσιν παρασκευασμένων διαφόρων ἀνδρῶν, τῶν ἐν διαφόροις πολιτικαῖς ἀποχρώσεσιν ἀνιχνύοντων, νὰ ὑπῆγε μετὰ δεξιότητος τὰς ῥίζας τῶν πρὸς ἐρίδας ἀναφρομένων παθῶν αὐτῶν, νὰ ἐξομαλίσῃ δὲ καὶ τὴν ὁδὸν τὴν πρὸς εἰρηνικὴν συζήτησιν ἄγουσαν, καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν ἀντιπάλων τὴν κατ' αὐτοῦ ὀργὴν ἢ ἀγανάκτησιν ἢ ἀποσπῆ, ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς εὐνοίαν νὰ μετατρέπῃ.

Ἰοῦ τοιούτους ἐν συνόψει ὑπῆρξεν ὁ αἰδιμῶς πολιτικὸς ἀνὴρ, οὗ τινος τὴν στέργειν θαθείως αἰσθάνεται καὶ πνευθεῖ σήμερον οὗ μόνου ἢ Ἑλλάδας, ἀλλὰ καὶ σύμπας ἐν γένει ὁ Ἑλληνισμός· νῦν δὲ καταλήξας τὸν βίον αὐτοῦ, ἀγωνισθεὶς τὸν ὑψηλὸν καὶ εὐγενῆ ὑπὲρ πατριδος ἀγῶνα, ἐφείλκενος εἰς ἑαυτὸν τὴν ἀγάπην καὶ εὐνοίαν ἀπάντων τῶν ὁμογενῶν αὐτοῦ, ὅστινας μετ' εὐφρομίας ἐν τῷ μέλλοντι μνημονεύουσι τοῦ προσφιλοῦς αὐτοῦ ὀνόματος, καὶ ἐκτίετο παρ' αὐτοῖς μνήμην ἀγαθῆν καὶ ὄξαν ἀληθινῶν.

Ἐν Λαψίᾳ. K. K.

Ἡ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

(Μετὰ εἰκόνας, ἑρμ. σελ. 341.)

Τὸ κάσθη ἄρθρον ὀφειλομένον εἰς τὸν γλαφυρὸν κάλαμον εὐγενεῶς φίλου, κατοικοῦ Κεφαλληνίας. Ὡς θέλει ἰδεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἡ ὠραία ἑλληνικὴ νῆσος περιέχει πλείστα ὄσα γραφικώτατα τοποθεσίας, αἵτινες δυστυχῶς δὲν ἐφωτογραφήθησαν εἰσέτι. Τὴν συνοδεύουσαν τὸ ἄρθρον τοῦτο εἰκόνα ὀφειλομένη εἰς τὴν προσημῖαν καλοῦ ἡμῶν φίλου καὶ ἐνθέρμου πατριώτου, τοῦ Κυρίου Σπυριδωνοῦ Τυπάλου Φορβέτη.

Ἡ μεγίστη τῶν Ἰονίων νήσων κεῖται ὑπὸ τὸν 38° 8' ἕως τοῦ 38° 47' βορείου πλάτους

καὶ ὑπὸ τὸν 38° ἕως τοῦ 38° 40' μήκους ἀντικρὺ τῆς εἰσόδου τοῦ Κορινθιακοῦ κόλπου, διαχωριζομένη ἀπὸ τῆς Ἰθάκης διὰ τοῦ Γουίσακα-δίου πορθμοῦ καὶ ἔχουσα 16 1/4 περίπου τετραγ. μίλια κατ' ἐπιφάνειαν ἔκτασιν καὶ 90 χιλιάδας κατοίκων, περιέχουσα τρεῖς πόλεις, δύο κομποπόλεις, τρία προάστεια καὶ 240 χωρία. Ἡ Κεφαλληνία παράγει ἀξιόλογον ποσότητα κορινθιακῶν σταφίδων, ἐλαιολάδου, οἴνου ἄριστου, βάλσαμα, δημητριακοῦς καρποῦς, μέλι, ἄριστον πέπασμα, κίτρα, λαμόνια, πορτοκάλια, ὧν γίνεται ἐτησίως ἐξαγωγή, ἀνασχολούμενον τὸν κατοίκον μετὰ πολλῆς δραστηριότητος καὶ φιλοπονίας εἰς τὴν γεωργίαν, εἰς τὸ ἐμπόριον, τὴν ναυτιλίαν καὶ τὴν ἀλιεῖαν. Τὰ πλοῖα αὐτῆς, ἰσχυρότερα τε καὶ ἀρτιοκίνητα, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἐν συνόλῳ συμποσοῦνται εἰς 600.

Τὸ πάλαι ἡ νῆσος εἶχε τέσσαρας ἐπισήμους πόλεις, τοὺς Πρῶνους (porto Poru), τοὺς Κρανοῦς, τὴν Πάλην καὶ τὴν Σάμην, ἔξ ἧς καὶ διετήρησε τὸ ὄνομα ἐπὶ πολλὸν χρόνον ὀλόκληρος ἡ νῆσος. Τὸ μὲν ὄνομα Κεφαλονία ἔσχεν ἀπὸ Κεφάλου, νέου τινὸς ἐπεράτου, οὗ κατὰ μὲν τινὰς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Κροκόνης, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ θαυλέως τῆς Φοικίδος Διηγιόνης καὶ τῆς Διομέδας. Ὁ Διηγιόνης φονεύσας τὴν ἑαυτοῦ σύζυγον Πράκριν κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Ἄργου εἰς ἔξορίαν ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης. Τὴν δὲ προσωνομίαν, ἣν ἔτι καὶ νῦν διατηρεῖ, Κεφαλληνία, ἡ νῆσος κέκτηται ἀπὸ τῆς ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ὁποίας ἐκαλεῖτο Cefallenia, μετὰ τὴν πτώσιν τῆς μακεδονικῆς κυριαρχίας, ὅπ' ἦς τὸ κράτος ἐπὶ τινα διετέλεσε χρόνον.

Ὁ χαρακτήρ τῶν Κεφαλλήνων εἶναι ἐν γένει σοβαρῶς, σπουδαῖος καὶ πρωτότυπος, ἰδιόρρυθμον καὶ ἐκτύπημα τοῦ ἐπικρατοῦντος ἐν τῇ νήσῳ κλίματος, πρὸς τὸ εὐμετάβλητον καὶ ἄστατον τοῦ ὁποίου παρίστανι ἐνίοτε μεγάλῃν ἀντίθεσιν διὰ τε τὸ εἰσθαλῆς καὶ εἰλικρινεῖς αὐτοῦ. Τὰ ἦθη αὐτῶν εἰσὶν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ χρηστά, οἱ τρόποι τῶν ἀρεταῖς, εὐπροσῆγοροι καὶ ζωηροί, τὰ ἔθιμά τῶν λιτὰ, αἱ κυρία αὐτῶν κλίσεις σεμναὶ καὶ μεγαλοπρεπεῖς ἐπιτρέπουσαι πρὸς τε τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὄξαν, ἢ ἐνδομῆσιν τῶν ἀπλῆ καὶ κομψῇ, ὅτε μὲν πολυτελεῖς, ὅτε δὲ οἰκονομικὴ κατὰ τὰς περιστάσεις, ἡ καρδία αὐτῶν εἶναι ἐλευθερίου, φιλόκοσμος, φιλοπερίεργος καὶ φίλη τῶν συμποσίων καὶ τῆς εὐθυμίας, τῆς ἐπιδείξεως, τῶν διαδηλώσεων καὶ τῶν ἀπεισιγῶν, ἐν αἷς πᾶν ὅτι ἀπᾶδει πρὸς τὴν εἰλικρινεῖαν καὶ τὴν χρηστότητα εἰρνεύεται καὶ χλευάζεται εὐφρόεστα. Οἱ κάτοικοι εἰσὶν ἀρνούμενοι νοήμονες, ἐπιχειρηματίαι, τολμηροί, γενναῖοι, φιλόδοξοι, φιλόμοσοι καὶ ἰδίως μετ' ἄλλοις, ἐπαίσιος τῆς ὀμνητικῆς αὐτῶν προσωνομίας.*)

Ἡ νῆσος περιέχει ἐπιμήκη ἄλιον θουνῶν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς ἀνατολάς, ὅπου κεῖται τὸ "μέλαν ὄρος", ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀἴονος (τὸ κοινῶς λεγόμενον Μεγάλου Βουνῆ ἢ Ἐλατοβουνῆ), ἔχων ὕψος 1,102 μέτρων, κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς νήσου κατακορυφῶς τοῦ Ἀρχιπελάγους· διατελεῖ δὲ χιονοσκεπὴς ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι τοῦ Μαΐου. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ ὄρος τοῦτο ἦτο περίφημον

*) Ἐνταῦθα ἐπιτραπέσιον ἡμῖν νὰ προσθέσωμεν ὅτι ὅτι πρὸ πάντων διακρίνει τοὺς Κεφαλλήνας εἶναι ἡ ἀκραφνὴς φιλοπατρία, ἣν διατηροῦσι πάντοτε ζωηροτάτην ἔπου γῆς εὐρίσκονται. Σ. τ. Δ.

διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τοῦ Αἰνεσιῶου Διὸς καὶ διέπρεπεν ἐπὶ ταῖς ἐν αὐτῇ τελευτούμεναι σπονδαῖς ἀρχομέναις ἐκ συνθήματος ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἑναεῖν τῶν ἐπὶ τῶν ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας ὄρεων ὠσαύτως τελευτούμενων σπονδῶν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ὅπου διασώζεται ὁ Μέγας Σωρὸς τῶν ἀποσπονδίων δόσεων, τὸ θέαμα εἶναι καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ μαγευτικόν. Πανόραμα θέας ἐκπλήττει τὴν ὄρασιν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ θεωμένου ἐν μέρος, τὸ σπουδαιότερον τῆς Κεφαλληνίας, τὴν ἄλιαν τῶν περὶ ὕψωματων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου μέχρι τῆς Ἡπείρου. Φαίνονται ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἰθάκη, ἡ Λευκάς, ἡ Κέρκυρα καὶ αἱ Ἐγναῖδες.

Ἐπ' αὐτὸ κυματίζουσι ὑπερψήφους ἐλάτη ἀποτιλοῦντα ὄσος παράγον ἄρθρον ξυλείαν, καὶ ἄλλα δένδρα, οἶον πεύκει, ῥοῦς καὶ ξυλοκεραταῖα· ἢ εἶχε δὲ μεγαλειότεραν ἔκτασιν τὸ ὄσος τοῦτο καὶ ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ἢ ἐκάλυπτε τὸ ὄρος, εἰμὴ ἐκείτω κατὰ λάθος ἐνὸς τῶν ποιμένων· ἀνεσθῆθη ὅμως ἀρνούτως καὶ ἀπαρτίει πικρὴν καὶ ἐπιμήκη τοῦ Αἴνου κόμην. Τὸ ὄρος Αἴονος ἐφελκύνει τὴν προσοχὴν παντὸς θεωμένου αὐτοῦ, πρὸ πάντων τῶν ἐκ Κεφαλληνίας διερχομένων περιηγητῶν, οἵτινες συγγάμις ἐπισκέπτονται αὐτό. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ θερμὴ διαμονὴ εἶναι ὅσον εὐάρεστος καὶ τερπνὴ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ὕγιενῇ διὰ τὸ εὐάερον τοῦ μέρους, ὅστε καὶ φθισιῶντες ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θέρους θεραπεύονται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς νόσου σταδίῳ. Τὰ ἀλατοφόρα τῆς νήσου παράλια εἰσι σπουδαία, πλήρη ὄρων καὶ λιμένων, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ αὐτοφύου καὶ εὐρύτατος λιμὴν τοῦ Ἀργοστολίου διατεμνόμενος ὑπὸ γεφυρῶν κατὰ τὰ τρία τέταρτα τῆς περιφερείας αὐτοῦ. Ἡ γέφυρα σχεδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ περιώνουμου Ἐλβετοῦ μηχανικοῦ DEBOSSET ἐν ἔτει 1817, θαυμάζεται διὰ τε τὴν ἔκτασιν, τὴν συμμετρίαν, τὴν στερεότητα, μεγάλῃν παρέχουσα χρησιμότητα συγκοινωνίας μετὰ τῶν πλησιόχωρον τῆ πόλεως μέρων καὶ αὐτῶν εἰς τὸν ἀπωτάτω, ὧν αἱ ἀποστάσεις δι' αὐτῆς ἐπὶ πολὺ συντομεύονται. Ἡ γέφυρα αὕτη διακρίνεται ἐπὶ τῇ καλλονῇ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, φέρουσα κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς ἐν παρεσθῆ μνημονογραφικὴν κίονα ἐκ φαρμακοῦς λίθου ὡς μνημεῖον ἐπιμαρτυροῦν τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ.

Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἀργοστολίου πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινοανατολικῆς ἀκτῆς τοῦ ὁμοίου λιμένος, ἐν ᾧ δύνανται νὰ σταθμεύσωσι καὶ ἀσφαλῶς νὰ διαχειμῶσασιν ὀλόκληρον στόλον, φέρει σχῆμα ἡμικυκλίου, εἰς τρεῖς καμπύλας γραμμάς διαρριζομένη, ἐκτάσεως μεγάλῃς ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, συμποσοῦμένου εἰς 12 περίπου χιλιάδας κατοίκων· ἡμελιώθεις μετὰ τὴν ἄριν τῆς ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ νήσῳ Ἐνετοκρατίας, κτισθεῖσα δὲ, καὶ μετὰ τὸν ἐν ἔτει 1867 Ἰανουαρίου 23 καταστρεπτικὸν σεισμὸν ἀνακτισθεῖσα κατὰ τὸν νέον εὐρωπαϊκὸν ῥυθμὸν ἐπιχειρηματίαι, τολμηροί, γενναῖοι, φιλόδοξοι, φιλόμοσοι καὶ ἰδίως μετ' ἄλλοις, ἐπαίσιος τῆς ὀμνητικῆς αὐτῶν προσωνομίας.)*

Ἡ νῆσος περιέχει ἐπιμήκη ἄλιον θουνῶν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς ἀνατολάς, ὅπου κεῖται τὸ "μέλαν ὄρος", ὁ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἀἴονος (τὸ κοινῶς λεγόμενον Μεγάλου Βουνῆ ἢ Ἐλατοβουνῆ), ἔχων ὕψος 1,102 μέτρων, κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ μεσημβρινοῦ μέρους τῆς νήσου κατακορυφῶς τοῦ Ἀρχιπελάγους· διατελεῖ δὲ χιονοσκεπὴς ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι τοῦ Μαΐου. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους τὸ ὄρος τοῦτο ἦτο περίφημον διὰ τὸν ἐπ' αὐτοῦ ναὸν τοῦ Αἰνεσιῶου Διὸς καὶ διέπρεπεν ἐπὶ ταῖς ἐν αὐτῇ τελευτούμεναι σπονδαῖς ἀρχομέναις ἐκ συνθήματος ἀπ' αὐτοῦ πρὸς ἑναεῖν τῶν ἐπὶ τῶν ἀπέναντι τῆς Ἀκαρνανίας ὄρεων ὠσαύτως τελευτούμενων σπονδῶν. Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτοῦ, ὅπου διασώζεται ὁ Μέγας Σωρὸς τῶν ἀποσπονδίων δόσεων, τὸ θέαμα εἶναι καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ μαγευτικόν. Πανόραμα θέας ἐκπλήττει τὴν ὄρασιν τοῦ ἐπ' αὐτοῦ θεωμένου ἐν μέρος, τὸ σπουδαιότερον τῆς Κεφαλληνίας, τὴν ἄλιαν τῶν περὶ ὕψωματων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ τῆς Πελοποννήσου μέχρι τῆς Ἡπείρου. Φαίνονται ἐξ αὐτοῦ ἡ Ἰθάκη, ἡ Λευκάς, ἡ Κέρκυρα καὶ αἱ Ἐγναῖδες. Ἐπ' αὐτὸ κυματίζουσι ὑπερψήφους ἐλάτη ἀποτιλοῦντα ὄσος παράγον ἄρθρον ξυλείαν, καὶ ἄλλα δένδρα, οἵον πεύκει, ῥοῦς καὶ ξυλοκεραταῖα· ἢ εἶχε δὲ μεγαλειότεραν ἔκτασιν τὸ ὄσος τοῦτο καὶ ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν ἢ ἐκάλυπτε τὸ ὄρος, εἰμὴ ἐκείτω κατὰ λάθος ἐνὸς τῶν ποιμένων· ἀνεσθῆθη ὅμως ἀρνούτως καὶ ἀπαρτίει πικρὴν καὶ ἐπιμήκη τοῦ Αἴνου κόμην. Τὸ ὄρος Αἴονος ἐφελκύνει τὴν προσοχὴν παντὸς θεωμένου αὐτοῦ, πρὸ πάντων τῶν ἐκ Κεφαλληνίας διερχομένων περιηγητῶν, οἵτινες συγγάμις ἐπισκέπτονται αὐτό. Ἡ ἐπ' αὐτοῦ θερμὴ διαμονὴ εἶναι ὅσον εὐάρεστος καὶ τερπνὴ, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ὕγιενῇ διὰ τὸ εὐάερον τοῦ μέρους, ὅστε καὶ φθισιῶντες ἐπ' αὐτοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ θέρους θεραπεύονται ἐν τῷ πρώτῳ τῆς νόσου σταδίῳ. Τὰ ἀλατοφόρα τῆς νήσου παράλια εἰσι σπουδαία, πλήρη ὄρων καὶ λιμένων, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ αὐτοφύου καὶ εὐρύτατος λιμὴν τοῦ Ἀργοστολίου διατεμνόμενος ὑπὸ γεφυρῶν κατὰ τὰ τρία τέταρτα τῆς περιφερείας αὐτοῦ. Ἡ γέφυρα σχεδιασθεῖσα ὑπὸ τοῦ περιώνουμου Ἐλβετοῦ μηχανικοῦ DEBOSSET ἐν ἔτει 1817, θαυμάζεται διὰ τε τὴν ἔκτασιν, τὴν συμμετρίαν, τὴν στερεότητα, μεγάλῃν παρέχουσα χρησιμότητα συγκοινωνίας μετὰ τῶν πλησιόχωρον τῆ πόλεως μέρων καὶ αὐτῶν εἰς τὸν ἀπωτάτω, ὧν αἱ ἀποστάσεις δι' αὐτῆς ἐπὶ πολὺ συντομεύονται. Ἡ γέφυρα αὕτη διακρίνεται ἐπὶ τῇ καλλονῇ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, φέρουσα κατὰ τὸ μέσον αὐτῆς ἐν παρεσθῆ μνημονογραφικὴν κίονα ἐκ φαρμακοῦς λίθου ὡς μνημεῖον ἐπιμαρτυροῦν τὴν ἐποχὴν καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ. Ἡ πρωτεύουσα τοῦ Ἀργοστολίου πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς μεσημβρινοανατολικῆς ἀκτῆς τοῦ ὁμοίου λιμένος, ἐν ᾧ δύνανται νὰ σταθμεύσωσι καὶ ἀσφαλῶς νὰ διαχειμῶσασιν ὀλόκληρον στόλον, φέρει σχῆμα ἡμικυκλίου, εἰς τρεῖς καμπύλας γραμμάς διαρριζομένη, ἐκτάσεως μεγάλῃς ἀναλόγως τοῦ πληθυσμοῦ, συμποσοῦμένου εἰς 12 περίπου χιλιάδας κατοίκων· ἡμελιώθεις μετὰ τὴν ἄριν τῆς ἐπὶ τῷ Ἰονίῳ νήσῳ Ἐνετοκρατίας, κτισθεῖσα δὲ, καὶ μετὰ τὸν ἐν ἔτει 1867 Ἰανουαρίου 23 καταστρεπτικὸν σεισμὸν ἀνακτισθεῖσα κατὰ τὸν νέον εὐρωπαϊκὸν ῥυθμὸν ἐπιχειρηματίαι, τολμηροί, γενναῖοι, φιλόδοξοι, φιλόμοσοι καὶ ἰδίως μετ' ἄλλοις, ἐπαίσιος τῆς ὀμνητικῆς αὐτῶν προσωνομίας.)*

στεγον τῆς διαμετακομίσεως τῶν ἐμπορευμάτων, τὰ Δεσμοτήρια, κτίριον ἄριστα διασκευασμένον καὶ ἀμιλλώμενον πρὸς τὸ ἐν Κερκύρᾳ, εὐρωπαϊκὸν καθ' ὄλου, ὁ Στρατῶν μεγάλῃς χωρητικότητος, ἅπαντα ταῦτα οἰκοδομηθέντα παρὰ τῆς πρώτης ἀγγλοῖονοι Κοβερνήσεως· ἑταίρικα δὲ ἡ Ἰόνιος Τράπεζα καὶ τὸ θέατρον εὐρωπαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τὰ δὲ ἀτυπομηχανῆς ἀρτοποιεῖα πέντε τὸν ἀριθμὸν, τὸ τῆς οἰνοποιίας παράγον ἄριστον ποιότητα καὶ ἱκανὴν ποσότητα οἴνου πρὸς ἀποστολὴν καὶ κατανάλωσιν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ.

Τρεῖς ὠραῖαι πλατεῖαι, ἡ τῆς Ἐνωσεως εὐροχρωτάτη πρὸς τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς πόλεως, προσφοροτάτη εἰς τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια, φέρουσα ἐπὶ ὕψωματος διαγωνίως τὸν χαλκοῦν ἀνδριάντα τοῦ πρώτου Ἀρματοῦ καὶ συνταγματῆτος τῆς πρώτης ἀγγλοῖονοι Πολιτείας, Σὴρ Θωμᾶ Μαυλιάνδου· ἡ πλατεῖα τῶν Δικαστηρίων, πολυτελεῖς καὶ καθωρομένη ὑπὸ δεινροστοχιῶν ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ Ὁρολογίου, τετράγωνος καὶ πλακώστρωτος, χρονολογούμενη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἐνετῶν — εἰσι καὶ αὗται ἀντικείμενα πολλοῦ λόγου ἄετα διὰ τὴν κομψότητα καὶ καλλονὴν αὐτῶν. Ἡ ἄγορα ἐπὶ τῆς προκομίας, ἀρνούτως εὐρύχωρος καὶ ἐσωτερικῶς ἄριστα ἠχοδομημένη καὶ ἐν πλήρῃ διατελοῦσα καθαριότητι, καὶ παρὰ τὸ μεσημβρινοανατολικὸν ἄκρον τῆς πρώτης καμπύλης γραμμῆς τοῦ Ἀργοστολίου κειμένη, καὶ ὁ Φόρος, ὅδὸς λιθόστρωτος διατεμνόμενα ὀλόκληρον τὸ παλαιὸν τῆς πόλεως μέρος ἀπὸ τοῦ

τίεται απορροφητική δινη παρασύρουσα εις τὸ χάος τῆς ἀβύσσου τοῦ ὕδατος πᾶν τὸ προστυχὸν καὶ παγοτάουρα ἀναδίδουσα ἐγγελαίς. Ἐτέρα ἀβύθος παρομοία ἀλλ' ἄνευ ποταμίου ὑπάρχει ἐν τῇ περιοχῇ Σάμης παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως καὶ κατὰ τὸ τέμα τῆς παναρχαίας τῶν Σαμίων πόλεως. Τὸ διττὸν τοῦτο φαινόμενον πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἐξηγούμενον παρὰ τῶν ἐπισκεψαμένων αὐτὸ ξένων φυσιοφίλων, καὶ Ἄγγλων καὶ Γάλλων, ἰδίᾳ δὲ Γερμανῶν, ὡς ἀποτέλεσμα ἀνωτάτης ὑποχρονίου ἐκρήξεως ἡρασιετοῦ πυρῆς, ἀποδίδεται εἰς διαφόρους τοῦ ἐδάφους αἰτίας διεξερευνηθείσας μὲν ἀλλ' ἐπιστημονικῶς ἄκριτον τοῦδε ἀνεξηγήτου.

Ἀρχαιολογικὰ μνημεῖα διασώζονται ἐν τε τῇ Σάμῃ, τοῖς Πρόνοις καὶ τῇ γῆ τῶν Ταφίων καὶ Τηλεθῶν ἐν τῇ περιοχῇ Πάλης. Τὸ σχῆμα τῆς πόλεως Ἀρχοστολίου παρίστανει ἄποψιν ἀμφιθεάτρου.

Μεταξὺ ὄλων τῶν ἐξοχῶν τῆς νήσου διαπρέπει ἐν ἐξαμίλλῳ ἀπὸ Ἀρχοστολίου ἀποστάσει ἢ φυσικῶν καλλονῶν καὶ θελητῶν ἐμπλῆως Λυθαθῶ, περικκοσμημένη ὑπὸ σειρᾶς λόφων καὶ ἐκτεταμένον πεδινόμα, καὶ περιέχουσα σπουδαίας κώμας καὶ χωρία, διὰ μεγαλοπρεπῶν οἰκοδομῶν ἡδρεπισμένη ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον μετὰ ἀνθρώπων καὶ παραδείσων ἀναψυκτικῶν. Ἰδίως οἱ κῆποι καὶ τὰ περιβάλλοντα τῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ ἀνθοφόρων ἐν τῷ μέσῳ κρητῶν καὶ βουακίων ἐκδηλοῦνται ὅτι ὄρατον, ὑψηλὸν καὶ ἀξιοθαύμαστον. Ἐν γένει δὲ αἱ καλλοναὶ τῆς νήσου Κεφαλληνίας, τῆς ὄρεινης καὶ πολυλόφου καὶ ὑπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων ὄρεσπεδίων διασχιζομένης, καὶ πεδινῆς ἅτε παραδείσου μετὰ κλίματος ὀρεινοῦ, καίτοι εὐμεταβάτου, παριστῶσιν ἐν συνόλῳ τὴν ἐνότητά ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῆς φύσεως.

ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΤΑΦΟΝ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΘΩΝΟΣ.

(Συνέχεια καὶ τέλος.)

Δ'.

Μικρὸν τι πλέον τῶν τριῶν μηνῶν ὑπελείπετο ἕνα συμπληρωθῆ τριακονταετία ἀπ' ἧς ὁ Ὄθων ἐπάτησεν ἐπὶ τοῦ ἐλληνικοῦ ἐδάφους, ὅτε ἐξ ἀποκέντρου τινὸς ὄρου τῆς Σαλαμίνος ἐξεδῆθη τὸ ἐγγραφον τοῦτο:

“Ἐλλῆνες! Πεισιμόνος ἐστὶ μετὰ τὰ τελευταία συμβῆναι, ἅτινα ἔλαβον χώραν εἰς διάφορα μέρη τοῦ βασιλείου καὶ ἰδίως εἰς τὴν πρωτεύουσάν, ἢ περαιτέρω ἐν Ἑλλάδι διαμονή μου κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ἠδύνατο νὰ φέρῃ τοὺς κατοίκους αὐτῆς εἰς ταραχὰς αἰματηρὰς καὶ δυσκόλους νὰ καταβληθῶσιν, ἀπεφάσισα ν' ἀναχωρήσω ἐκ τοῦ τόπου τούτου, τὸν ὁποῖον ἠγάπησα καὶ εἰσέτι ἀγαπῶ, καὶ πρὸς τὴν εὐμερίαν τοῦ ὁποῖου ἀπὸ τριακονταετίας σχεδὸν οὐτε φροντίδων οὐτε κόπου ἐφείσθην. Ἀποφύγων πᾶσαν ἐπίδειξιν, εἶχον πρὸ ὀφθαλμῶν μόνον τὰ ἀληθῆ τῆς Ἑλλάδος συμφέροντα καὶ πᾶσαι δυνάμεις προσεβήθησα νὰ προαγάω τὴν ἠθικὴν καὶ ὀλιχὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν, ἐπιστήρας ἰδίως τὴν προσοχὴν μου εἰς τὴν ἀμερόληπτον τῆς Δικαιοσύνης ἀπονομήν. Ὅσακις δ' ἐπρόκειτο περὶ τῶν κατὰ τὸ προσῶπον μου πολιτικῶν ἐγγελημάτων ἐδείξα πάντοτε μεγίστην ἐπιείκειαν καὶ λήθη τῶν πεπραγμένων. Ἐπιστρέφων εἰς τὴν γῆν τῆς γεννησεῖός μου λυποῦμαι ἀναλορηζόμενος τὰς συμφορὰς, ὅψ' ὦν ἐπαπειλεῖται ἢ προσφιλῆς μου Ἑλλάς ἐκ τῆς νέας πλοῆς τῶν πραγμάτων, καὶ παρακαλῶ

τὸν εὐσπλαγγχον Θεὸν ν' ἀπονεμῇ πάντοτε τὴν χάριν του εἰς τὰς τύχας τῆς Ἑλλάδος! “Ἐξεδῆθη ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Σαλαμίνος τῇ 12/24 Ὀκτωβρίου 1862. Ὄθων.”

Οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον τι ἀνήκει ἐνταῦθα ἢ ἐξέτασις τῆς ἐν Ἑλλάδι πολιτείας τοῦ Ὄθωνος καὶ τῶν προκαλεσάντων τὴν ἐκθρόνισιν αὐτοῦ αἰτίων, ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν. Ἐκφράζω μόνον τὴν πεποιθήσιν μου, ὅτι τὰς τύχας τῶν ἔθνων δὲν διευθύνει μόνη ἡ φρόνησις, ἢ ἡ ἀσυνεσία τῶν βητηῶν. Οὕτως ἐδοξε, καὶ ὁ Ὄθων τῇ ἐσπέρᾳ τῆς ἀνωτέρω ἡμέρας ἀπέπευσε τῆς Ἑλλάδος “τοῦ” ἐπιβαίνον τοῦ ἀγγλικοῦ πολεμικοῦ “Σκόλλης”, συνοδουμένου ὑπὸ τοῦ γαλλικοῦ προσκόπου “Ἐλάφου”.]

Ἐπὶ ποῖα συναισθήματα, ὑπὸ ποῖας ἀλλαγῆς ἐβλεπον ὁ Ὄθων μετὰ τῆς Ἀμαλίας δι' ὑστάτην φορὰν κατὰ τὰς δύο ἐπομένους ἡμέρας, τὴν 13 καὶ 14 Ὀκτωβρίου, ἐκ τοῦ καταστρώματος τῆς “Σκόλλης” τὰ λεία καὶ κυανὰ ὄρη τῆς Πελοποννήσου καὶ τῆς Στερεᾶς διὰ τῆς λεπτῆς καὶ διαφανοῦς ἀτμοσφαιρᾶς τοῦ ἐλληνικοῦ οὐρανοῦ! Πῶς ἀπεχαίρετα ὁ ὕψος ὀφθαλμῶς τῶν τὰς παραλίας τῆς Ἑλλάδος, ἅς αὐτὸ εὖρον ἐρείπια ἔρημα, καὶ ἅς τώρα καταλείπουσι θρηθῶσας πληθυσμοῦ καὶ πλοῦτου! Τοῦτο δύναται νὰ φαντασθῇ πᾶς ὁ ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ἀτάκτως καὶ ἀσθενῶς ἐκτεθέντων περὶ τῆς ἀφροσύσεως, τῶν θυσιῶν καὶ τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος καὶ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος, σχηματίας ἰδεῶν περὶ τῆς ἀγάπης καὶ λατρείας αὐτοῦ πρὸς ταύτην τὴν θετὴν πατρίδα του, ἣν ὅμως ἀναντιρρήτως ἔθεθερι προσφιλεστέρην τῆς γεννησεῖός αὐτῶν. Μεγίστη ἀπόδειξις τοῦτου εἶναι ἡ ἐκφρασις εὐχῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς εὐμερίας αὐτῆς ἐν αὐτῇ ἐπὶ τῇ στιγμῇ τῆς σκληρᾶς πτώσεώς του, ὡς φαίνεται ἐν τῷ ἀποχαιρετισμῷ του τῆς 12/24 Ὀκτωβρίου. Ἡ μεγαλοφυχία αὐτῆ εἶναι ἀρετὴ ὑπερτέρα τῶν καθ' ἡμᾶς αἰώνων, εἶναι ἀρετὴ Ἀριστείδου. Μείζων ὅμως καὶ ταύτης ἀπόδειξις, ἐν ἔργοις πλέον αὐτῆ καὶ οὐχὶ ἐν λόγοις κενοῖς, εἶναι ἡ αὐταπάρνησις, μεθ' ἧς παρητήθη τοῦ θρόνου, ὀριστικῶς καὶ ἀνευ ὑστεροβουλίας, μόνον καὶ μόνον ἵνα μὴ περιαγάγῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς θέσιν νὰ κυλισθῇ εἰς τὸ ἴδιον αὐτῆς αἶμα. Οὐδεὶς δὲ δύναται ν' ἀποφανθῇ ὀριστικῶς ὅτι ἡ πρὸς ἀπόδασιν εἰς τὸ μέρος τῆς Ἑλλάδος ἀπόπερα τοῦ Ὄθωνος, ἔχοντος ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ πολεμικὸν πλοῖον, ἄξιον λόγου διὰ τὴν τότε ναυτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος, μετὰ δοκιμωτάτου τῶν παρ' ἡμῖν ναυτικῶν κυβερνήτου καὶ πιστοῦ πληρώματος, ἤθελεν ἀποτύχει.*) Ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν, οὐδὲ κἂν ἐφανατάσθῃ τοῦτο, παρὰ τοὺς περὶ τοῦτου φόβους τῶν ἐπαναστατῶν, διότι ὁ θρόνος δὲν ἦτο δι' αὐτὸν τὸ ὑπερτατον ἀγαθόν, ὁ σκοπὸς τῆς εἰς Ἑλλάδα καθόδου καὶ τῆς ἐκεῖ διαβιώσεως αὐτοῦ. Ὁ θρόνος ἦτο δι' αὐτὸν τὸ μέσον μόνον τῆς ἐπιτυχίας τῶν ὀφθλῶν σκοπῶν αὐτοῦ, τῆς πραγματώσεως τῶν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος σχεδίων του, τῶν ὀνειρῶν καὶ τοῦ ἰδανικοῦ του. Καὶ ὅμως πῶσας πικρίας ὑπέστη ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐκείνου! Ὡς παιδίον ἐστὶ ὁ Ὄθων εἶχεν ἐμπνευσθῆ ἐν τοῖς βασιλικῶς ὄψεσιν, ὅπου ἀνατρέφεται, τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος ἅγιον ἐθουσιασμόν ἐκ τῶν ἤχων τῆς πατριχῆς λύρας.**)

*) Πολὺ φῶς ἐπέχουσι εἰς τὸ τμήμα τοῦτο τῆς ιστορίας τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος τὰ ἐργάτια ἐν Ἀθήναις δημοσιευθῆν φυλλάδιον “Τὰ συμβῆναι τοῦ 1862” ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ ἀτυπογράφου “Ἀμαλίας” ὑπὸ Α. Παλάσκου.

**) Μεταξὺ τῶν ἐν δυνάμει ἐκδοθέντων ἔργων τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Α' πλείστα ποιήματα ψάλλουσι καὶ στέφουσι θερμῶς καὶ λαμπρῶς τὴν Ἑλλάδα

ἐκλήθη νὰ κυβερνήσῃ αὐτήν. Τίς ἄλλος ἤθελεν ἔχει μεγαλειτέραν, ἢ αὐτός, ἔφρασι νὰ προαγάγῃ τὴν Ἑλλάδα; Πρὸς ἐπιτυχίαν δὲ τούτου μεταχειρίζετο τὸν θρόνον καὶ πᾶν ἄλλο μέσον αὐτοῦ. Ἀμα ὅμως ἡ Ἑλλάς ἔπαυσε, δικαίως ἢ ἀδικῶς, νὰ στέργῃ αὐτόν, οὗτος δὲν εἶχε πλέον ἄλλον προορισμὸν ἐκεῖ. Ἀπῆλθε περίλυπος, βαρυσυμῶν, θανατηφόρος τετραμένος, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἀμέσως. Ἄμα ἡ Ἑλλάς εἶπεν ὅτι δὲν εἶχεν ἀνάγκη αὐτοῦ, οὗτος δὲν ἠθέλησε, δὲν ἐσκέφθη νὰ ἐπιβληθῇ αὐτῇ. Ἀπῆλθε θαυραλγῶν, ἀλλ' ἀμέσως.

Πῶς ἤγνετος τὰ κυανὰ καὶ καρπολόγραμμα ὄρη τῆς Ἑλλάδος, ὅτε συνοδουόμενος ὑπὸ τοῦ συμμαχικοῦ στόλου κατέπλεε πρὸς τὸ Ναύπλιον; Πῶς ἐπάτησε τὸ ἔδαφος τῆς κλασσικῆς, ἐνδόξου, ἀτογού, συντατριμένης χώρας; Πῶς ἐδέξαντο τὰ ὄρα τὰς τῆς φρενητιώδεις καὶ ὑποκαρδίους ἐπευφημίας τοῦ λαοῦ του; Καὶ ἐν τούτοις πῶς ἠναγκάσθη ὁ καλοκάγαθος βασιλεὺς νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν προσφιλεῖ Ἑλλάδα του!...

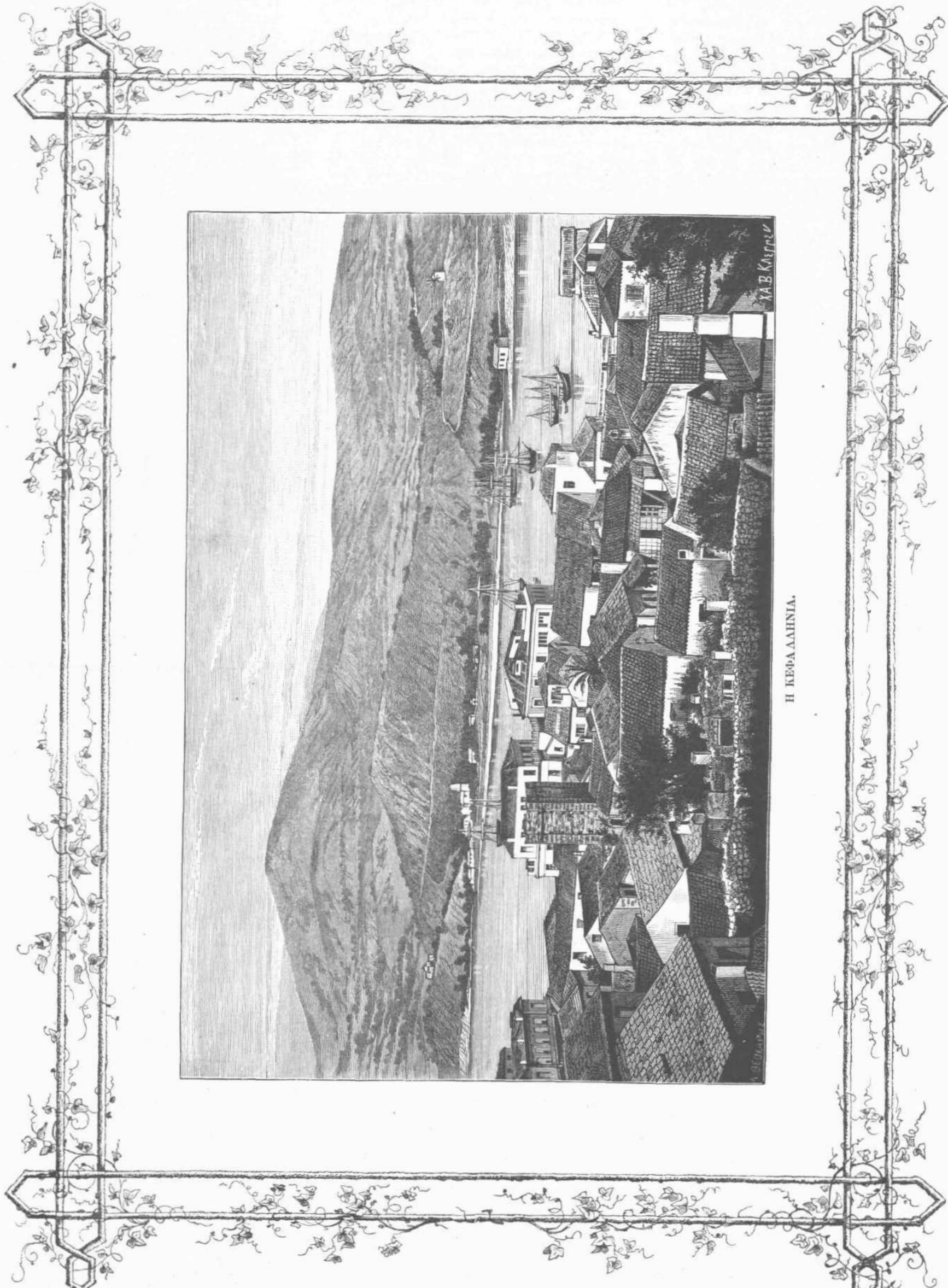
Τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς ἐλληνικῆς γῆς θῆμά του ἔμεινε ἀποστετυρωμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν τῆς Μάνης. Τὸ γῶμα τῆς Ἀττικῆς καὶ ἰδίᾳ τῶν Ἀθηναίων, ἅς δεύτερος αὐτὸς Κάδμος ἀνεστυρεν ἐκ τῆς ἀφανείας καὶ τῆς ἀθλιότητος καὶ ἀνύφωσεν εἰς πόλιν εὐρωπαϊκὴν, τὸ ἔδαφος τῆς πόλεως ταύτης, ἐν ἧ ἀνὰ πᾶν θῆμα ἀπαντῶσι τὰ ἴχνη τῶν ἔργων του, δὲν ἐδέχθη αὐτόν!... Τὰς ζωηροτάτας καὶ ἐνθέρμους ἐπευφημίας, δι' ὧν ἐνέπλησε τὰ ὄρα αὐτοῦ διὰ τελευταίαν φορὰν ὁ γενναῖος λαὸς τῆς Μάνης, ἀπέσβεσε καὶ ἐξηφάνισε μετ' οὐ πολὺ τὸ παρὰ τὴν ἀττικὴν παραλίαν ἀγγελθῆν αὐτῷ ψήφισμα, δι' οὗ ἐκηρύσσεται ἔκπτωσις τοῦ Ἑλληνικοῦ θρόνου. Μετὰ δὲ τὸ ἀγγελμα τοῦτο, ὅπως εὖρη ὀλίγην ἠσυχίαν, ἧς εἶχεν ἀνάγκη ἵνα γράψῃ τὸν ἐγκάρδιον καὶ εὐκρινῆ ἀποχαιρετισμὸν αὐτοῦ πρὸς τοὺς “Ἑλληνας”, ἐδέξασεν ν' ἀπομακρυνθῇ τῆς αὐτῆς μετὰ τοῦ φέροντος αὐτὸν πλοίου καὶ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸν ὄρου τῆς Σαλαμίνος.

Τῷ ὄντι πρέπει νὰ ἡγάπα πολὺ ὁ Ὄθων τὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ δυνῆθῃ ἐν τῷ ἀποκέντρῳ ἐκείνῳ ὄρου καὶ ἐν τῷ κῆτι τοῦ μόνου ἀπομεινάντος αὐτῷ πλοίου νὰ εὖρη τόσῃν ἡμερίαν πνεύματος, τόσῃν γαλήνῃν ψυχῆς, ὅση χρειάζεται ἵνα συνταχθῇ ἐν ἐγγραφῶν, οἷον τὸ ἀνωτέρω. Ἀναγνώσατε αὐτὸ πάλιν καὶ θά θαυμάσητε τὰ ἐλληγικὰ αἰσθήματα του. —

Οὐδεμία ἀμφιβολία, οὐδεὶς ὑπάρχει, ὡς φρονῶ, ὁ ἀντιλέγων, ὅτι ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ὄθωνος ἡ Ἑλλάς προώδευσε μεγάλως, ἐν τῷ δὲ κεφαλαίῳ καταπληκτικῶς. Ἀπλουστάτη εἶναι ἡ ἀκρίβεις ὅτι καὶ ὑπὸ οἰονδήποτε ἄλλον βασιλέα, πλὴν τοῦ Ὄθωνος, ἠδύνατο ἡ Ἑλλάς νὰ προαχθῇ ἐπίσης, δὲν ἀντιλέγομεν. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ κληρὸς εἰς αὐτὸν ἔπασεν εἶναι πρεσβυτέρου καὶ ἐντιμότερου ν' ἀναγνωρίσωμεν τὰς πρὸς τὸν τόπον εὐεργεσίας αὐτοῦ καὶ ν' ἀπονεύσωμεν αὐτῷ τιμὴν καὶ δικαίαν εὐγνωμοσύνην, ἀντὶ νὰ ζητῶμεν νὰ ρίψωμεν αὐτὰς εἰς λήθη. Σωρὸν μόνον ἐρείπιων εὖρε, καὶ ἀφῆκεν ἀμάζων κράτος. Πλείστα τῶν ἀρχαίων πόλεων, αἰτίνας καὶ αὐτὸ σχεδὸν τὸ ὄνομα εἶχον ἀπολέσει, καὶ πρὸς ταύταις ἄλλα νεώτερα ἀνιέρθησαν, ὡς διὰ μαγικῆς βάρδου. Ἀθήναι, Πειραιεὺς, Πάτρα, Χαλκίς, Σύρος, Θῆβαι, Σπάρτη, Τρίπολις, Κολάμαι, Λαμία κτλ. Πανταχοῦ Δικαστήρια ἀπὸ

καὶ τοὺς ἀπόνας αὐτῆς. Ἀν μὴ ἀπατώμα, μετάφρασις τούτων ἐξέδωκεν ἐν Ἀθήναις ὁ κ. Σοφοκλῆς Καρόδης.

*) Ἐργάτιος ἔμαθον ὅτι αἰσθημα δικαιοσύνης καὶ εὐλαβείας ὑπερήκουσαν εἰς τὸ ἐκ κυριῶν διοικητικῶν συμβούλων τοῦ Ὀρφανορροφίου τῶν κρασιῶν τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἀναγραφὴν τοῦ ὀνόματος τῆς ἰδρυσεῖς αὐτὸ Ἀραλίας. Εὐλοῶμεν τὸ σημεῖον τοῦτο!

Η ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ.

Άρειου Πάγου μέχρι το μικρότερο εθνοδικασίον, Πανεπιστήμιον, Γυμνάσιον, Ὀρφανοτροφείον, Νοσοκομείον, λιμένες, ὁδοὶ ἐκ τῶν ἐνόντων, τακτικὸς στρατός, ἀγαθότατα πολεμικὰ καὶ ἐμπορικὰ, Τράπεζαι, Ταχυδρομεία, Τηλέγραφοι, ἐμπόριον, ναυτιλία. Ἄν δὲ καὶ μέχρι σήμερον, ὅτε παρήλθε πλέον ἢ πεντηκονταετία ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ὀθωνος εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ πλέον ἢ εικοσαετία ἀπὸ τῆς ἐξώσεως αὐτοῦ, πάντες ἀναγνωρίζομεν ὅτι στερούμεθα πολλῶν ἐτι, τίς ἤθελε κατακρίνει δικαίως τὸν ἡγεμόνα ἐκεῖνον διὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐλλείψεις;

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀναγνώσκει τὰς γραμμάς ταύτας ἄνθρωπος ἀγνοῦντας τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, διὰ τοῦτο παραλείπει τὴν ἀρίθμησιν τῶν πρὸς αὐτὴν εὐεργεσιῶν τοῦ Ὀθωνος καὶ ἐν γένει τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Βαυαρίας. Ἡ δ' ἐν συμπεράσματι μόνον λέγω τὰ ἐξῆς: Ὁ Ἑλλὰς ἔχει καὶ — καυχόμενος δύνανται τίς νὰ εἶπῃ τοῦτο — ἀναγνωρίζει πολλοὺς καὶ μεγάλους εὐεργέτας. Ἄλλ' ἐὰν πᾶς Ἕλληγ ἀναλογισθῇ καὶ ἐκτιμῆσῃ δυνάμεις τὰς ἐκδοουμένας, ὀλιγὰς καὶ ἡλικίως, τοῦ θαυρακτοῦ οἴκου πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἅμα τῇ ἐνάγει τοῦ ἀγῶνος αὐτῆς, ἂν ἀναπολήσῃ εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ, ἀντὶ τῶν εἰκόνων ἐκ τῆς ἱστορίας καὶ τῶν περιγραφῶν, τὴν κατάστασιν τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν εἰς αὐτὴν ἀφίξιν τοῦ Ὀθωνος. Ἄν καταλέξῃ τὰς ἀπειροὺς καὶ ἀρίστους προσοφείας τούτου τὰς ἐν Ἑλλάδι καὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Λουδοβίκου ἐν Μονάχῳ καὶ Γερμανίᾳ ἐν γένει ὑπὲρ τῆς προόδου, τῆς ἀναπτύξεως καὶ εὐφρασίας καὶ τοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλλάδος τῶν ἂν δὲ πρὸς τὴν τότε κατάστασιν τῆς χώρας παραβάλλῃ τὴν κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας τοῦ Ὀθωνος — θεαταίως πᾶς Ἕλληγ ἢ ἀναγνωρίσῃ καὶ ὁ ἀνακρῶν τούτων τὰ καὶ τὸν βασιλικὸν οἶκον τῆς Βαυαρίας ὡς εὐεργέτας τῆς Ἑλλάδος.

Ε.

Τὸ Μορτὸν καὶ τὸ Αἰγαίον Μεγάλος καὶ αὐτὸς ὁ περιβάλλοντα τὴν ἄλλοτε Πέλοπον Ἑλλάδα Ἀδρία δὲν ἐληγεμόνησαν τὸν πρὸ τριῶν δεκαετηρίδων τῶσαν ἐνδόξως διαπελάσαντα τὰ νῆα αὐτῶν ἐσανθὸν καὶ ὠραίων νεανίαν. Ἐν τῷ φλόσῳ τῶν κυμάτων τῶν θαλάσσιων τούτων ἐσώζετο ἔτι ἡ ἡγὼ τῶν χαρμωσύνων κραυγῶν τοῦ καλυπτόμενος τότε ἀραιῶς τὴν ἀπὸ τοῦ Πίνδου μέχρι Ταινάρου καὶ ἀπὸ Μαλέα μέχρις Ὀθρου ἐλληνικὴν χώραν συντετριμμένου, ἀλλ' ἐλευθέρου λαοῦ, ὑποδεχόμενον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεαροῦ βασιλέως τὸν Προμηθεῖα τῆς εὐτυχίας αὐτοῦ! Τὰ πελάγη δὲ ταῦτα μετ' ἐκπλήξεως θλέπουναι ἐπαναστρέφοντα ἐπὶ τῆς "Σκύλλης" τὸν πάλαι φαιδρὸν καὶ θάλλοντα νεανίαν, σγεδὸν πρεσβυτὴν νῦν θαρβύθμον καὶ ὑπὸ ἀλγεινῶν σκέψων σπαρτάζόμενον καὶ σέδονται τὴν ὁδὸν αὐτοῦ καὶ φέρουσι μετὰ δέους καὶ συστολῆς ἐπὶ τῆς ῥάχης τῶν τὸ φέρων αὐτὸν σκάφος. Ἄκρα γαλήνη ἐπικρατεῖ καθ' ὅλον τὸν πλοῦν μέχρις Ἐνετίας, ὅπου ἀπέβη ὁ ἐξόριστος βασιλεὺς.

Ἡ εἰς τὴν Ἑλλάδα κατάδοσις τοῦ Ὀθωνος διήρκεσαν ἀκριβῶς δύο μῆνας (24 Νοεμβρίου 1832 — 25 Ἰανουαρίου 1833). Τὸ περιουκλῶν τότε αὐτὸν μεγαλεῖον ἐπέδωκεν αὐτῷ βραδείαν πορείαν. Ἀλλὰ διὰ τὸν φουγάδον νῦν ἤρκεσαν ὀκτὼ ἡμέραι· τῇ 20ῃ Ὀκτωβρίου ἐφθασεν ὁ Ὀθων εἰς τὴν γενετήριαν γῆν. Ἐπανερχόμενος ὁμοῦ διέρχεται πρὸ τοῦ παρὰ τὸ Kiefersfelden "ναϊδίου", τοῦ φέροντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τῆς παρὰ τὸ DIBLING ἐπίσης ὀνομάζου αὐτῷ "στέλην". Τοῦ μὲν ἀφίσταται ἡ νῦν οὐδὲρ ὁδὸς 60 μέτρα, τῆς δὲ μίλις 10. Ὅποιος ἀρὰ γε ἀναμνήσεις ἐξήγειραν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὰ

πρὸ τριάκοντα ἐτῶν στηθέντα ταῦτα σήματα τῆς εὐελπίδος, τῆς ἐνδόξου καθόδου αὐτοῦ πρὸς τὴν χώραν, ἐξ ἧς ὁσως οὐκ ἔστι ἐπιστρέφει! . . .

Παρὰ τὰ ἐν Μονάχῳ "Ἑλληνικὰ" προπύλαια ὑποδείχοντα τῇ 20 Ὀκτωβρίου τὸν θαυροθυμῶντα υἱὸν καὶ ἀδελφὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ Λουδοβίκος καὶ ὁ βασιλεὺς τότε ἀδελφὸς αὐτοῦ Μαξιμιλιανὸς ὁ Β'. μετὰ ἀνοικτῆς ἀγάλης.*) Ἐστημεῖν ὡσα ἀνωτέρω ὡς πρῶτον τῶν ἐν Μονάχῳ ἐλληνικῶν ἐνθυμημάτων τὰ "Προπύλαια" τὴν συντομον ὅμως καὶ ἐκφραστικὴν ἱστορίαν τοῦ μνημείου ἀπεφυλάχθη καὶ παραθέσω ἐνταῦθα. Ὁ Λουδοβίκος αὐτὸς ἐν προσφύστατα δύνανται τίς νὰ ὀνομάσῃ Περιχλὴ τὸν Μονάχου, ἔκτισεν αὐτὰ "εἰς ἀνάμνησιν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος τῶν Ἑλλήνων!" Τὸ οἰκοδόμημα κτιζόμενον ἀπὸ τοῦ 1844 μίλις εἶχε περατωθῆ πρὸ δύο ἐτῶν, ἤτοι τῇ 1860.***) Ὁ ὑποδείξας τὸν Ὀθωνα οἰκογενειακὸς ὄμιλος διέρχεται μετ' αὐτοῦ ὑπὸ τὸ μεσαῖον τῶν Προπυλαίων τούτων. Ἄλλὰ θλιβερὰ καὶ ἐνταῦθα ἀνάμνησις σπαράσσει τὰ στήθη τοῦ ἀγαθοῦ βασιλέως. Ἐθνην καὶ ἔθνην ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν τοίχων τοῦ ἰδρύματος ἀναμνήσκει τὰ ὄνομα τῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τοῦ ἐλληνικοῦ ἀγῶνος, τοῦ Μισοῦλη, τοῦ Βότσαρη, τοῦ Πλαπούτα, οἵτινες ἤλθον ἐνταῦθα τότε ἵνα καταλέσων εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ τὸ στέμμα τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Κουντουριώτου καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη, τοῦ Ζαΐμη καὶ τοῦ Νικηταροῦ, οἵτινες μετὰ κλάδων μυρσίνης καὶ δάφνης ἐστρωσαν τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ὅτε ἀπέβαιναν εἰς Ναῦπλιον, καὶ τῶσαν ἄλλων, οἵτινες μετ' ἐκστάσεως ἐκ χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης περιεκύκλωσαν τότε τὸν ἀριστεύσαντα ἠρόνον αὐτοῦ καὶ ὦν οἱ υἱοὶ τὸν ἐξεδίωξαν ἠθέλι! . . .

Διατὶ, λοιπόν, ἐπεφυλάτταν αὐτῇ τῇ Μοῖρᾳ τῶσας πικρίας; Διατὶ θερτίζει νῦν ἀκάνθας ἀντὶ τῶν ῥόδων, ἅτινα ἔσπευον ἐπὶ δεκαετηρίδας ὄλας εἰς τὴν γῆν τῶν θνητῶν καὶ τῆς ἀγάπης του; . . .

* * *

Ὁ Ὀθων ἠγαρχήθη ἐν τούτοις νὰ ἐγκατασταθῇ ἐν τῇ ἐξῆνι ταύτῃ γῇ τῆς Βαυαρίας. Ἐξῆ μὲν ἐν μέσῳ τῶν περιπτώσεων καὶ τῆς παρηγορίας τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας αὐτοῦ· ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἀπελάμβανεν πάσης συμπαιθείας καὶ ἀμερίστου τῆς ἀγάπης τοῦ ὀμαίμου αὐτῷ λαοῦ, ἀλλ' ἐξῆ ἐν ὁδῶν. Ἡ γῆ αὐτῆ ἦν δι' αὐτὸν ξένη. Ποῦ δύνανται ὁ ἐξόριστος, ὁ ἀγαπῶν ἐνδομύχως τὴν ἰδίαν πατρίδα, νὰ εὐρῆ ἀνάπανον, ἡμεῖαν, ἐκτὸς τῆς πατρίδος του; Ὁ Ὀθων ἐξορίσθη τῆς Ἑλλάδος, ἦτοι ἦν ἡ πατρίς αὐτοῦ, καὶ διττῆς θίον ἐξορίστου ἐν τῇ γενετήριᾳ γῇ! Ἐγκατον παραδείγμα βασιλέως καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρός!

Σπανίως ἔλαβε τὴν εὐκαιρίαν ἡ ἱστορία ν' ἀναγράψῃ ἐν ταῖς δέλοις αὐτῆς παραδείγματα ἡγεμόνων, οἵτινες ἀπολέσαντες τὸ στέμμα αὐτῶν δὲν ἐξήγησαν ν' ἀναλάβωσιν αὐτὸ ἔστω καὶ θεθαμμένον ἐν τῷ αἵματι τοῦ λαοῦ τῶν, οἵτινες

*) Γνωστὸν ὅτι τῇ 1848 ὁ Λουδοβίκος κατέβη τοῦ θρόνου καὶ παρητήθη αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μαξιμιλιανῶ, τοῦ δημοφιλῶς καὶ πατρὸς τοῦ λαοῦ κληθέντος.

**) Ἴνα ὁ ἕκαστος ἐνοήσῃ τὴν ἀξίαν τοῦ μνημείου τούτου, σημειῶ ἐνταῦθα ὅτι ἡ δαπάνη αὐτοῦ ὑπερέβη τὸ 1½ ἑκατομ. φράγκων. Πρῶται δὲ νὰ σημειώσω καὶ τὸ ἔξῃ, ὅπερ ἀποδεικνύει τὴν σταθερὰν ἀγάπην τοῦ Λουδοβίκου πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Εἶχεν ἤδη ἐξορίσθ ὁ Ὀθων καὶ μετὰ δύο ἡμέρας ἐφθασεν εἰς Μόναχον, ὅτε ὁ Λουδοβίκος ἐτέλει τῇ 18 Ὀκτωβρίου ἐν πάσῃ ἐπισημίτητι τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου! Ὁ υἱὸς αὐτοῦ δὲν ἦτο πλέον βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, ὅτε αὐτὸς ἐνεκαίνιασε μνημεῖον, ἐφ' ὃ ἐτίθει ἀνὰ διάφορα (ἔργα πλαστικῆς) ἀλληγορικὰ ἐπιθέματα, παρατάσσων τὸν Ὀθων ἐν μέσῳ τῶν ἐλληνικῶν ἐπαρχίων! Ὁ Λουδοβίκος ἦτο φιλέλληγ εἰς ἀκατάληπτον βαθμόν.

δὲν ὑπακίνησαν στάσεις καὶ ταραχῆς πρὸς ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου, οἵτινες δὲν ἐπεχείρησαν μίαν κῆν ἀπόπειραν πρὸς τοῦτο.

Ἄλλ' ὁ Ὀθων; . . . Ὁ ἀτυχής! Ἐγχευε ἄκρως διὰ τὴν στέφανον τῆς πατρίδος του, τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς ν' ἀνετίθῃ πρὸς τὸ ἀκανθῶδες στέμμα, πρὸς τὸν ταραχώδη θρόνον αὐτῆς. Ἀπὸ τῆς 11^{ης} Ὀκτωβρίου 1862 ἔδους διὰ τὸν Ὀθωνα ὁ ἀστήρ τῆς ἡμέρας. Ἡ ὀλιγὴ ἡνοιγεν αὐτῷ τὰς πόλας τῆς πρώτας καὶ ἡ ἀληθῶν ἐφερεν αὐτῷ τὴν νύκτα. Ὅστε τιμαί, ὅστε μέγαρον ἡγχαρίστου πλέον αὐτῶν αὐτὰ μάλιστα ἔθλιθον καὶ ἐσπάρασον τὴν καρδίαν του. Οἱ ὀφθαλμοὶ του δὲν ἔθλιπον τὴν ἐλληνικὴν τὸ θέλημα του δὲν ἐπῆλθεν ἐν τῷ φρονίῳ καὶ προσφίει ὀρίζοντι τῆς Ἑλλάδος· τὸ μέλλον καὶ αἱ ὑπολειπόμενα αὐτῷ ἡμέραι δὲν εἶχον σθένος πρὸς τὸν Ἑλληγισμόν. Τὶ ἀπέμνησεν λοιπὸν αὐτῆ; Ἄλλ' ἔπρεπε καὶ εἰς τὸν δυστυχῆ τούτον νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ δίσπων τ' ἀνθρώπινα γενικὸς κανὼν, καθ' ὃν καὶ ὁ δυστυχέστατος ἔχει πάντοτε καὶ μικρὰν τινα χαρὰν. Ὁ Ὀθων εἶχε παρ' αὐτῷ τὴν πιστὴν καὶ ἀρωματωμένην αὐτῷ Ἀμαλίαν, ἧτις συνεμερίζετο πάσας τὰς πικρίας αὐτοῦ καὶ παρηγοῖεν αὐτῷ παρηγορίαν. Ἐπίσης παρεῖχεν αὐτῷ παρηγορίαν ἡ θέα τῶν ὑπολειφθέντων αὐτῷ ὀλίγων πιστῶν ἐκ τῆς βασιλικῆς ἀκολουθίας του, οἵτινες καὶ μέχρι τῆς ἐξορίας τοῦ ἡκολούθησαν αὐτῷ. Εὐγνωμοσύνη ἀφελεται εἰς τὰς εὐχάσεις ἐκείνας καρδίας, αἵτινες κατὰ τι μέτρον συνεκέρασαν τὴν πικρίαν τῶν τελευταίων ἡμερῶν του.**) Πιστὸν ὅμως ἀπέμνησεν αὐτῷ καὶ ἄλλο τι προσφίλει ἀντικείμενον· ἡ ἐλληνικὴ φουσττανέλλα, ἦν καὶ ἐνταῦθα ἐφερε διαρκὸς μέχρι τῆς 25/6 Ἰανουαρίου 1864. Ἄλλ' ὁ πατὴρ καὶ οἱ λοιποὶ συγγενεῖς αὐτοῦ, θλέποντες ὅποιος συγκινήσεις προῖξεναι ἡ θέα καὶ ἡ περιβολὴ τοῦ ἐνδόματος τούτου, ἐπίσαν αὐτὸν νὰ τὸ ἀποχωρησθῇ, νὰ τὸ ἐγκαταλίπη. Ἄλλ' ἐν τῇ εὐρωπαϊκῇ στολῇ ἡ ἀποξένωσις αὐτοῦ ἐγένετο καταφανέστερα, ἡ δὲ ἐξορία τοῦ ὀφθαλμοφανῆς. Διὰ τοῦτο δὲν ἠρῶνατο νὰ ζῆ ἐπὶ πλέον ἐν πολυπληθεῖ κύκλῳ, ἐν μεγάλῳ κέντρῳ, ὡς ἦν ὁ πόνος τοῦ Μονάχου, καὶ ἀπεσύρθη εἰς τὴν πρὸς τὰ θόρια τῆς Βαυαρίας πόλιν Βαμβέργην (Bamberg) μετὰ τῆς μικρᾶς ἀκολουθίας του καὶ ἐκεῖ ἐδίει ἐν ἀρρανεῖ. Ἀλλὰ τοιοῦτος ἀβίωτος βίος δὲν ἠδύνατο νὰ παραταθῇ ἐπὶ μακρόν· ὁ κατατρώγων τὴν καρδίαν σάραξ καταμάραν καὶ τὸ σῶμα· τῇ 14^ῃ Ἰουλίου 1867 ἀπέθανεν ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς!***)

Οἱ ἱερεῖοὶ κατέβαλον πᾶσαν ἀνθρωπίνως δυνατὴν προσπάθειαν ἵνα σώσωσιν αὐτὸν· ἀλλ' ἡ κατατρώγουσα τὸν Ὀθωνα ἀσθένεια ἦτο ἀνήκεστος. Ἰδοὺ δὲ τὶ ἐγγραφα — λίαν ἐπιτυχῶς — εἰς τὸν δοκιμωτέρον παρ' ἡμῖν δημοσιογράφῳ***) ὀλίγας μετὰ τὸν θάνατόν του ἡμέρας. Ὁ Ὀθων "ἔπασχε νοσταλγίαν· ἀνεπόλει ἀπαύστως τὸν "γλαυκὸν τῆς Ἑλλάδος οὐρανόν, τὸν ἐν Ἀθήναις· "βίον, τῶσας ματαιωθείσας ἐλπίδας, τῶσας ἀπολαύσεις, τῶσα θέσσανα! Τίς οἶδεν! ἴσως ἀντήξει "σπαρτακτικῆ εἰς τὰ ἐλληνικὰ αὐτοῦ ὅσα ἡ φωνὴ "τῆς σφαζομένης Κρήτης!" ἴσως ἡγωνία μετὰ "τῆς ἀγωνιῶσας μεγαλοπόνης καὶ τὸ ἀδύλον "τοῦ μέλλοντος ἐπεσφράγισεν τὴν καταστροφὴν "τῆς ἐξορίας! Κατὰ τοιοῦτον μολχίον παθημά- "των οὐδεμίαν ἔχουσι ἰσχυρὸν οὔτε συνήθειας παρη-

*) Ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ στρατηγὸς Νοταρᾶς, ὁ Παλάσκας, ὁ Δράκος, ὁ Βαλτινὸς, ὁ Ρόμος, ὁ Καραϊσκάκης, ὁ Χατζηπέτρος καὶ ὡς ταμίαι ὁ Μοναράκης, Κυρία δὲ παρὰ τῇ Ἀμαλίᾳ αἱ δεσποινίδες Γρίβα καὶ Καρολίνη. **) Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Λουδοβίκος, ζῶν ἐτι ἵνα γενηθῇ καὶ ταύτην τὴν πικρίαν, ἀπέθανε τῇ 1863, ἀφῆσεν ἐπὶ τὸν θρόνον τὸν ἔγγονον αὐτοῦ καὶ νῦν ἐτι βασιλεύοντα Λουδοβίκου Β'. ***) Ὁ κ. Ἄ. Βαζάντιος.

γορία, οὔτε γυδαίαι ἱατρικὰ παρασκευαί. Τὸν Ὀθωνα θὰ ἔσωζε μόνον ὁ ἱερεὺς ἐκεῖνος, ὅστις θὰ ἐλάμβανεν αὐτὸν ἐκ τῆς χειρὸς καὶ θὰ τὸν "μετέφερον εἰς Ἀθήνας, ἐν μέσῳ λαοῦ πιστοῦ "καὶ ἐνθουσιῶντος, περικυκλῶντος, ὡς ἄλλοτε, "τὴν βασιλικὴν ἀμαίαν μετὰ ζητωκραυγῶν καὶ "ἀνθῶν. Σήμερον φεῖ! οὔτε δέκα Ἑλληγες "δὲν παρηκολούθησαν τὸ βασιλικὸν αὐτοῦ φέρε- "τρον!"

Ἀπέθανεν ὁ ἀείμνηστος βασιλεὺς φέρον ἀνὰ στήμα τὸ γλαυκὸ τῆς Ἑλλάδος ὄνομα, ἐντελλόμενος τοῖς περὶ αὐτὸν νὰ ἐνταφιάσων τὸ σῶμα του μετὰ τῆς ἐλληνικῆς φουσττανέλλας, καὶ στρέφον τὸ βυσατὸν θέλημα αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἑλλάδα, πρὸς τὴν Ἑλλάδα του! . . . Ἐγκατον παραδείγμα βασιλέως καὶ φιλοπάτριδος ἀνδρός!

Σζ.

Ἐν τῇ ἐν Μονάχῳ ἀπάναντι τῶν βασιλικῶν ἀνακτόρων κειμένη αὐλικῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἀγίου Cajetan, τῇ ἐπονομαζομένη Theatinerkirche, ἐν ἣ εὐρίσκονται αἱ τάφοι τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τῆς Βαυαρίας, ἀναπαύονται καὶ τὰ ὀστά τοῦ Ὀθωνος. Ἄλλ' ὄχι! τοῦτο δυστυχῶς δὲν εἶναι, δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἀληθεῖς! Τὰ ὀστά τοῦ Ὀθωνος δὲν εὐρίσκονται ἀνάπαντι ἐν ξένῃ γῇ. Μόνον τὸ χῶμα τῆς Ἑλλάδος εἶναι δι' αὐτὰ ἐλαφρόν· ἐκεῖνη εἶναι ἡ γῆ τῆς ἐπαγγελίας διὰ τὰ ὀστά τοῦ Ὀθωνος!

Κατέβηθον πολλάκις εἰς τὸν ἱερόν καὶ μυστηριώδη ἐκεῖνον θόλον, τὸν θάλαμον τοῦ θανάτου. Στενὴ κλίμαξ ἐκ 15 περίπου βαθμίδων ἀγει εἰς ὀπάγειον θολοσκοπέει μικρὸν ὀματίον, φωτισμένο ἀσθενῶς διὰ κηληκιδωτὸν παραθύρου. Ὁδὸν ἄλλο εὐρίσκεται ἐν αὐτῇ ὁδο σαρκοφάγου ἐκ ψευδομαρμῶν, κεκαλυμμένον διὰ πολυτῶν στεφάνων· ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ πρὸς ἀριστερὰ ἀναγινώσκειται κεφαλαίως ἐλληνικοῖς γράμμασιν ἡδε ἡ ἐπιγραφή:

ΘΩΝ Α'.
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΙΓΚΗΝ ΤΗΣ ΒΑΥΑΡΙΑΣ,
ΕΓΕΓΝΗΘΗ ΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 1815
ΑΠΕΘΩΣΕ ΤΗ 26 ΙΟΥΛΙΟΥ 1867.

ἐπὶ δὲ τῆς προσόψεως τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ αὐτῆ.
ΑΜΑΛΙΑ
ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΠΡΙΓΚΗΝΕΣΣΑ ΤΟΥ ΟΛΔΕΜΒΟΥΡΓΟΥ
ΓΕΓΝΗΘΕΙΣΑ 27 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1818
ΤΕΛΕΤΗΘΕΣΑ 29 ΜΑΙΟΥ 1870.

Τρίτον δὲ τι ἀντικείμενον, μικρὸν προσευχητήριον ἐκ ὄβλου, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἴσταται παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ὀματίου καὶ πρὸ τῶν δύο σκαμνῶν. Σπανίως ἴσως ἔσχε βασιλεὺς πενυχρότερον τούτου τάφου! Καὶ ἂν ἐξεθρονίσθη καὶ ἐξεδιώχθη ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ὀπρᾶν ὅμως καὶ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα κατὰ τὸ στάδιον τῆς βασιλείας του, καθ' ἣ καὶ οὗτος ἦν εἰς τῶν δημοτικωτέρων βασιλέων, καὶ ἀπῆλθεν ἀγάπης ἐνδομύχου καὶ εὐκρινούς παρὰ τοῦ λαοῦ του. Πῶς κατήντησε νὰ ταφῇ εἰς τὴν κρύπτῃν ταύτην!

Κατέβηθον πολλάκις εἰς τὸν ἱερόν καὶ μυστηριώδη ἐκεῖνον θόλον, ἀλλ' ἄδυνατόν ἐν ἐκέρρα, νὰ σκαρφαλώσῃ τὸ καταλαβόντα με αἰσθήματα. Ἐπεσκέφθη καὶ ἄλλους τάφους, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ δυσκολίας, μετὰ τινος φοιτικῆς, ἦν ἐμποισί ἡ ἰδέα τὸν θάνατόν, τῆς ματαιότητος. Εἰς τὸν ἄλλον ὅμως τούτου, τὸν περικυκλῶντα τὰ λείψανα τῶν πρώτων βασιλέων τῆς Ἑλλάδος, εἰσῆλθον πάντοτε ἐλκόμενος ὑπὸ σθεασμοῦ καὶ ἡσπᾶσθν τὰς σφοδρὰς μετὰ κατανακτικῆς εὐλαθείας καὶ γαλήνης. Ἐφαντάσθη, ἡσθάνθη αἰωρουμένης ὑπὸ τὸν πενυχρόν θόλον ἐν μελαγχολικῇ αἰγῇ

τὰς σεπτὰς σκιάς τῶν αἰοδίων πρώτων βασιλέων τῆς Ἑλλάδος. Ἀγανακτοῦσιν ἄρα γε κατ' αὐτῆς; Τὴν καταρῶνται; Ὅχι! θεοταίως ὄχι! Ἠγάπησαν ἀμφοτέρω τὴν Ἑλλάδα ἐκ καρδίας μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς των καὶ ἀπονήσκοντες ἠλόγησαν αὐτὴν. Ἀλλὰ διατὶ δὲν χαίρουσιν αἱ ψυχὰι αὐτῶν; Διατὶ φαίνεται ὡσεὶ φεύγουσα αὐτὰς ἡ γαλήνη, ἡ περιβάλλουσα τοὺς δικαίους; Διατὶ δὲν συμμετέχουσι τῆς χορείας τῶν ψυχῶν τῆς περὶ αὐτοὺς μεγάλης βασιλικῆς οἰκογενείας των; Διατὶ τέλος δὲν ἀναπαύονται τὸν ἥμερον καὶ θαθῶν τοῦ τάφου ὄπνον;

Φεῖ! διότι εἶναι ξένοι! Διότι δὲν καλύπτει αὐτοὺς ἡ γῆ τῆς προσφίλους Ἑλλάδος των. Ἐκαὶ μόνον θὰ εὐρωσιν ἀνάπαντι· ἐκεῖσε ζῆ- τοῦσι νὰ ἐπανέλθωσιν!

Καὶ ἐὰν οὐδὲ τὸ παράπαν ἔσφαλεν ἡ Ἑλλὰς ἐξώσασα τὸν Ὀθωνα καὶ τὴν Ἀμαλίαν, σφάλλει ὅμως τὸ μέγιστον μὴ ἀνακλῶσθαι τὰ ὀστά αὐτῶν εἰς τὸ ἔδαφος τῆς, εἰς τὴν γῆν, ἦν αὐτοὶ ζῶντες τοσοῦτον ἠγάπησαν. Παρήλθεν ἤδη πλέον ἢ εικοσαετία ἀπὸ τῆς ἐθρονίσσεως αὐτῶν· δὲν εἶναι πλέον καιρὸς νὰ χορηγήσῃ ἡ Ἑλλὰς ἄσυλον εἰς τὰς σκιάς τῶν βασιλέων τῆς, τῶν βασιλέων ἐκεῖνων, εἰς οὗς τόσα καὶ τόσα ὀφείλει; Εὐτυχῶς οὐδεμίᾳ πολιτικῇ αἰτίᾳ ὡς συμβαίνει παρ' ἄλλοις ἔθνεσι, κωλύει τὴν μετακομιδὴν τῶν λειψάνων τῶν βασιλέων τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ προσφίλις αὐτοῖς ἔδαφος. Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀθετεῖ καὶ αὐτὴν τὴν πατροπαράδοτον, τὴν ἐπὶ χιλιετίαις ἐτῶν ἐπικρατήσαν ἀρετὴν του, τὸ σέβειν καὶ τιμᾶν μετὰ θάνατον τοὺς διαπρέψαντας ἐν αὐτῷ ἄνδρας, οὗς ζῶντας ἠθέλησε νὰ πικρήνῃ, νὰ ἐξοστρακίσῃ ἡ καὶ νὰ θανατώσῃ, ἐνίοτε μόνον καὶ μόνον διότι ἦσαν καλοὶ. Παραδείγματα πανάρχαια παρέχουσι ἡμῖν ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ Ἀριστείδης, ὁ Μιλτιάδης, ὁ Σωκράτης κτλ., νεώτερα δὲ οὐκ ὀλίγα, ἅτινα οὐδεὶς θεοταίως Ἕλληγ περιμένει νὰ μῆθῃ τὸ πρῶτον νῦν παρ' ἑμοῦ.

Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ ἀδικῶσιν τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ὀφείλω νὰ ὀμολογήσω ὅτι πολλαχῶ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀνεφάνησαν ζωηρὰ δειγμάτια συμπαθείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὴν μνήμην τοῦ Ὀθωνος καὶ τῆς Ἀμαλίας, καὶ μάλιστα ὅτι ἐν τῷ κοινῷ ἐλέγθῃ καὶ ἐγγραφῇ καὶ συνεζητήθῃ ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως μνημείου τῷ Ὀθωνι καὶ τῆς ἀνδρῶν τῶν ὀστάων αὐτοῦ. Αἱ περιστάσεις ὅμως, ὅφ' ἂς ἀπὸ ἐξαιτίας διαταλεῖ τὸ ἔθνος δὲν ἐπέτρεψαν οὔτε εἰς τὴν Βουλὴν, οὔτε εἰς τὰς ἐκάστοτε Κυβερνήσεις νὰ σκεφθῶσι καὶ ἐνεργήσωσι περὶ τούτου.

Μετὰ πόσης χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, μετὰ πόσης γαλήνης ὁ ἀναπαυθεὶς οἱ αἰοδίοι βασιλεῖς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς περιληφμένης Ἑλλάδος των, μεγαλυνοῦσιν ἤδη καὶ προσδουούσης ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ τριεσδάστου ἀνακτοῦ Γεωργίου Α', ὡς καὶ ἐκεῖνοι πάντοτε ἐφαντάσθησαν καὶ ἐπόθησαν αὐτῶν.

Πᾶς Ἕλληγ ἔχει τὸ καθήκον καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑψώσῃ φωνὴν ὑπὲρ τῆς πράξεως ταύτης· εἰς δὲ ὅμως νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται ἰσχυρότερον ἢ τοιαύτῃ ὑ

ΠΕΡΣΕΥΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΟΜΕΑΝ.

αυτήν εντός θαλασσιού δολιχίου και εφευρε κα-
ταδικασμένος υπό των λοιπών Γοργόνων. Έλθόν
εις Αιθιοπία εύρε την Άνδρομέδαν δεδεμένην
επί βράχου και ηλευθέρωσεν αυτήν. Η Άν-
δρομέδα ήτο θυγάτηρ της Κασσιόπαιας και του
Κηφέως και άδικρίνεται διά την απαναν αυτής
καλλονήν. Η Κασσιόπεια όμως εείγεν εφελεύσει
τήν όρτην της Ήρας, ως καυχήσεισα ότι ήτο
ώραιότερα αυτής· διά και ο Ποσειδών τή παρα-
κλήσει της Ήρας έπεμψε τέρας φοβερόν, τό
όποιον κατέστρεψε την χώραν της Αιθιοπίας.
Έρωτηθέν τό μαντεϊόν άπήντησεν ότι τότε μόνον
τό τέρας θέλει εξηλεσθή, όταν ή Άνδρομέδα
ήθελον έκταθή επί βράχου εις θρόνον αυτού.
Διαργόμενος ο Περσεύς έκείθεν και εύρων την
Άνδρομέδαν έκτεθειμένην εις την διάκρισην του
τέρατος έσωσεν αυτήν μεταβαλόν διά της κε-
φαλής της Μεδούσης εις λίθον τό τέρας και
φονεύσας αυτό. Έπανελθών δέ μετά της Άν-
δρομέδας εις Σέρφρον ηλευθέρωσε την αιχμά-
λωτον μητέρα του Δανάην, μεταβαλόν εις λίθον
τόν τύραννον Πολυδέκτην. Έλθόν δέ κατόπι
μετά των παλιμυγγάνων Κυκλώπων εις Άργειν,
εφόνευσεν άκουσίως διά δίσκου τών γηραιών
Άκριων και γενόμενος άρχων της χώρας ώχύ-
ρωσε τή συμπαράξει των Κυκλώπων την Ήρην
την Μιδειαν, τάς Μυκηνάς και τό Άργος
(Παυσαν. Η. 15). Μετά θάνατον άπήλαυσε τι-
μίων ήρωας έν Άργει, Σέρφω και Αθήναις.
Και ταύτα έν συντόμω περι τό μύθου του
Περσεύς.

Αί μυθικά της Ελλάδος παραδόσεις και αι
λατρείαι των θεών, ως εύρισκομεν εις τάς δια-
φόρους αυτής χώρας, είναι αι μόναι πηγαί, εις
τας όφείλει να προστρέχη ο θέλων να διερευνηση
την άρχαιοτάτην της Ελλάδος ιστορίαν· καθότι
αι ιστορικά παραδόσεις εκλείπουσιν ήμιν έντελώς
άμα θελήσομεν να ανατρέξομεν μέχρι της εποχής
της πρό των Δωριέων καθόδου, δε ή ελληνική
χώρα εύρίσκατο εισέτι εις τό στάδιον της ίδιας
αυτής μορφώσεως και διαπλάσεως. Η άρχαι-
οτάτη έκείνη εποχή, καθ' ήν τωσαύτα λαμπρά
κατορθώματα έλαβον χώραν, ο πλοος των Άρ-
γοναυτών, ή άλωση της Τροίας, ή μάχη των
επτά επί Θήβας και άλλα, είναι ή μυθική λε-
γομένη εποχή της Ελλάδος, ή την όδον των
ιστορικών χρόνων χαραξάσα. Οι διάφοροι πο-
λεμικοί λαοί, οι διά ξηράς και θαλάσσης έλ-
θόντες εις την Ελλάδα, και τους αυτόχθονας
καταβαλόντες κατοίκους, κύριοι γενόμενοι αυτής
έφαρον μεθ' έαυτών και την λατρείαν των θεών
των και τάς μυθικάς παραδόσεις. Οι εκ των
αυτών της Συρίας και της Φοινίκης μεταναστεύ-
σαντες Φοίνικες, οι πρό αυτών διά θαλάσσης
έλθόντες Κίρες και Αιεταί, οι τάς άκτάς της
Μικράς Άσίας τό πάρι κατοικοῦντες, ως και
οι από βορρά εις την Ελλάδα έλθόντες Φλε-
γούαι, Θράκες, Θεσσαλοί, Βοιωτοί, Δωριείς και
άλλοι, άπαντες μετέφερον εις την Ελλάδα τάς
ιδίας αυτών μυθικάς παραδόσεις, ως και τάς
λατρείας των εγχωρίων αυτών θεοτήτων, αΐτινες
προϊόντος του χρόνου μετ' άλλήλων συνθέσειαν
άπατέλασαν την λαμπράν έκείνην των Έλλη-
νικών θεοτήτων πολιτείαν, ήν ως άρχαίαν της
χώρας μυθολογίαν αι γενεαί των νεωτέρων θαυ-
μάζουσι και μελετοῦσιν.

Και ο Περσεύς άνήκει εις την χορείαν έκεί-
νην των άρχαίων της Ελλάδος θεοτήτων, και
αυτός εκπροσωποι λαόν, οι οι πρόγονοι εκ ξένης
χώρας εις την Ελλάδα έλθόντες, εγκρατεστάθησαν
ένταυθα, ιδρύσαντες έν τή καρποφόρην άργολικήν
πεδιάδι πολλάς και λαμπράς πόλεις. Σαφέστατα
χαράττει ήμιν ο μύθος του Περσεύς την όδον,
ήν ο υπό του ήρωος άντιπροσωπεύομενος λαός
διέστρεψε πριν έλθη εις την εύφορον του Άργους

πεδιάδα. Ο Περσεύς, ο διά πτερωτών ποδών
και πτερωτής περιετραχιάς έν ύψηλῳ αΐθερι
ιπτάμενος, ο διά του δίσκου των Άκριών φον-
εύων, ο εκ των χωρών της ανατολής προς
δυμάς ερχόμενος, είναι άναμφιβόλως ο φαινός
έκείνος άστήρ, ο εκ άνατολῶν προς δυμάς διευ-
θυνόμενος, ο φλογερῶς έκείνος δίσκος, ο διά των
πεπορακτωμένων αυτού βελῶν τό ανθρώπινον
γένος φονεύων, ο διά του ίδιου αυτού όνόματος
ως ο πανταχῶ εϊσδύων θεός του φερόντος χαρα-
κτηρισόμενος. Ο υίος του Διός, ο έν ύπογείφῳ
υπό της Δανάης εκ των φαινῶν του θεού άκ-
τίμων συλληφθεῖς, είναι ο θεός του άρχαίου και
πολυμηγγάνου λαού, του κατοικοῦντος τό πάρι
τάς άκτάς της Λυκίας και της Καρίας, και έν
χρόνους άρχαιοτάτους τάς θαλάσσας διαπλεύσας,
και έλθόν ού μόνον εις τάς άποτάτας χώρας,
έν αις κατοῦσκον τά ανθρώπινομορφα τέρατα, τά
ως Γοργόνες τρώον έμποιοῦντα τή ζωηρά των
Έλλήνων φαντασίη, αλλά και μέχρι Αιθιοπίας,
όπου ηλευθέρωσε την χώραν (τήν Άνδρομέδαν)
ἀπό τους πρώτους άγρίους αυτής κατοίκους.

Δύο παμμεγέθεις λέοντες κωμοῦσιν άκόμη
σήμερον την πόλιν της άκροπόλεως των Μυκη-
νῶν, της άρχαίας πόλεως του Περσεύς· στέμμα
τουτο άρχαιοτάτου του Ήρωος έκείνου, όστις εκ
των ένδοτάτων της Άσίας χωρῶν διά των άκτῶν
της Μικράς Άσίας ήλθεν εις την εύφορον άρ-
γολικήν πεδιάδα, μεταφέρον ού μόνον εις τάς
χώρας έκείνας τάς μυθικάς παραδόσεις, τάς
τέχνας, τόν πολιτισμόν, αλλά και τό σύμβολον,
όπερ έν στήματι λέοντος ύπενηθύμειν εις τους
κατοίκους τό μεγαλείον της πεδιάδος του Εύ-
φράτου και την δύναμιν του φλογερῶ θεού, του
Ήλιου. Ο Περσεύς ήτο κατά τόν Ήρόδοτον
(6,54) ο των Άσσυρίων θεός του ήλιου, όστις
ως λέων πτερωτός εκόσμηε τό πάρι τά άρχαία
της Νινευῆς ανάκτορα, και ού τινας τά παμμε-
γέθη άγαθήματα εύρισκόμενα σήμερον έν μέσφ
των έρειπίων της άρχαίας έκείνης πόλεως, διε-
γείρουσι τόν θαυμασμόν του κόσμου. Άσσυριοί
πολεμισταί, κατά τάς άρχάς της αΐ. Πρ. Χρ.
γλυπτηρίδος, έλθόντες μέγρι των άκτῶν της
Μικράς Άσίας και τάς κατακτήσεις των μέγρι
των χωρῶν έκείνων έκτεινάντες, μετέφερον έκεί
τόν πολιτισμόν, τάς τέχνας και την λατρείαν
των, έν ή τοιμηρῶν θαλασσοπόροι μετέφερον τάς
δοξασίας της ένδοτάτης Άσίας και τάς τέχνας
μέγρι της άπωτάτης ούσεως. Περιόδιαι έκ-
λοδοῦν οι απόγονοι του Περσεύς, οι πρό των
Πελοπονήσων άρχόντες της άργολικής χώρας, οι
λάτραι του φαινοῦ της Άσίας θεοῦ, όστις ως
Απόλλων Λύκιος έλατρεύετο έν Ελλάδα. Η
λατρεία του θεοῦ τούτου άφίκατο έν χρόνους
άρχαιοτάτους εκ των άκτῶν της Λυκίας εις την
Ελλάδα, και Λύκιος Απόλλων ήτο ο ού μόνον
έν Άργει, αλλά και έν άπείσις σχεδόν ταῖς
πόλεις της Ελλάδος λατρευόμενος θεός. Είς
την Αργολίδα ήλθον μετά της λατρείας του
θεοῦ τούτου και οι Κύκλωπες, οι όπαδοί του
Περσεύς, οι άνεπιτήρητοι τά παμμεγέθη τεύχη
της Ήρηνος, των Μυκηνῶν και του Άργους,
τά γνωστά υπό τό όνομα των κυκλωπέων τευχῶν.
Κύκλωπες ήσαν οι εκ Λυκίας εις Αργολίδα
μετά του Περσεύς έλθόντες άνδρες, λάτραι δη-
λαδή του φαινοῦ έκείνου θεοῦ του Ήλιου, όστις
ως λάμπων στρογγύλον όμμα του ούρανοῦ τά
πάντα βλέπει και τά πάντα φωτίζει.

Π. Περδάνογλου.

ΜΙΧΑΗΛ Ο ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ.

Ίστορικόν διήγημα.

(Συνέχεια.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ.
ΤΟ ΣΧΕΔΙΟΝ.

Από πολλῶν ημερῶν ή πόλις Νίκαια έκ-
τακτον παρουσιαζεν όθιν. Μεγάλη ήτο ή κίνησις
και ή συρροή των ζένων· έν ταῖς οδοῖς, έν ταῖς
πλατείαις συνωθούοντο άνθρωποι πάσης τάσεως
και ηλικίας· πάντες εφαινόοντο φαιδροί και εύχά-
ριστα άναμεινόμενοι συμπόσιον. Ουδέποτε άλλως
ή Νίκαια τοιαύτας εείγεν ίδιαι ήμέρας εύθύμου
κινήσεως και ζωηρότητος.

Αλλά και ή αίτια της έκτάκτου ταύτης
χαρῆς ήτο έκτακτος. Ο αυτοκράτωρ Παλαι-
ολόγος εείγεν εχθραίνεσι την εις τόν θρόνον του
ανάρρησην διά νίκης περιφανούς, νίκης εκ έκεί-
νων, αίτινες και των άπαισιδοθετότερων τάς
προδοσίας υπεραδύνουσι. Ο Παλαιολόγος έκ-
στρατεύσας επί κεφαλῆς ισχυροῦ στρατιωτικοῦ
σώματος κατά του άγερφῶχου ήγεμόνος της
Ήπειρου Μιχαήλ άνίκησεν αυτόν παρά την
Άχρίδα κατά κράτος, και συνέλαβεν έν τή
περιστάσει ταύτη πολλούς επισήμους αιχμαλώ-
τους, έν οἷς και τόν άγερστράτηγον των έθρη-
κῶν δυνάμεων, τόν Γουλιέλμον Βιλλαρδουίνον,
ήγεμόνα της Άγαίας και γαμβρόν επί θυγατρὶ
του ήγεμόνος της Ήπειρου.

Ζώντος έτι του Θεοδώρου Λασκάρεως ο φιλο-
πόλεμος ούτος Ήπειρώτης, ο θέλων να επέκτεινη
τάς χώρας του διά κατακτήσεων, παρέσχεν οὐκ
όλίγα πράγματα τῷ Έλληνι αυτοκράτορι· άμα
όμως έμαθε τόν θάνατον του Λασκάρεως, ώφε-
λούμενος της περιστάσεως ότι επί του ελληνικοῦ
θρόνου εκάθητο παῖς άνήλις και υπό κηδεμονίαν,
έσπευσε να κηρύξη αὐτῷ τόν πόλεμον και κατέ-
λαβε θριαμβευτικῶς όμόρους τινάς ελληνικάς
επαρχίας. Αλλ' ο Παλαιολόγος δέν ήτο ο
άνηρ, όστις ήδύνατο ν' άφήση άτιμώρητον αὐ-
θάδη άρπαγα και αντίπαλον προπαρασκευασθεῖς
έν σπουδῇ έκείνην κατ' αὐτοῦ και έν μιᾷ απο-
φασιστικῇ μάχῃ τῷ έδωκε την δλην ύπεροχήν
του.

Μετά την λαμπράν ταύτην έκστρατείαν
επέστρεψε πάλιν εις Νίκαιαν, όπως μή κατα-
σπαταλή χρόνον πολύτιμον έναντίον έθρηκῶν, οὗς
δέν έθεώρει άξιους τοιαύτης προσοχῆς.

Την θριαμβευτικῆν λοιπόν έπάνοδον του νέου
αυτοκράτορος έώραξαν ή Νίκαια, άγαλλομένη
και υπερήφανος επί τῇ νίκῃ του ήγεμόνος και
νέους προσδοκῶσα δι' αὐτοῦ θριάμβους και με-
γαλειτέρας έπιτυχίας. Η άγάπη και ο ένθου-
σιασμός των κατοίκων της Νικαίας διά τόν
δαφνοστεφῆ άνακτα εείγον φθάσει μέγρι θαυμοῦ
άποθεώσεως, και τό όνομα του Παλαιολόγου
εφέρετο άνά παν στόμα.

— Έάν μέχρι τοῦδε οὐδεῖς ήγεμῶν ήδυνήθη
να ελευθερώσῃ την πρωτεύουσάν μας, θεθαίως ο
Παλαιολόγος θά τό κατορθώσῃ.

Ούτως εεφροδίζοντο άπροκαλύπτως οι προσδύ-
τεροι, οι επί Βατάτῃ και επί Θεοδώρου Λασκά-
ρεως ζήσαντες. Κατά την περίπτωσιν ταύτην
τή γενναίωσιν του Παλαιολόγου ανέλαμψεν έν
δλη τῇ μεγαλοπρεπεσίᾳ της. Πάντας τοῦς αιχ-
μαλώτους άρχηγούς του έθρηκῶ στρατοῦ απέ-
λευσεν άνω λύτρων, έκράτησε δέ μόνον παρ'
εαυτῷ τόν Βιλλαρδουίνον και τους Γάλλους
άρχηγούς, οὗς βασιλικῶς περιποιήθη. Τόν ίδιον
δὲ αὐτοῦ στρατόν άντήμειψε διά άξιωματίων και
διακριτικῶν σημείων εις τους άρχηγούς και διά
πλουσίων χρηματικῶν όμρων εις τους στρατι-
ώτας. Έπανελθών εις την πρωτεύουσαν έχαρο-
ποίησε τόν λαόν διά διαφόρων δημοσίων δια-

σελεύσεων και έορτῶν, άφ' οἷς προηγουμένως
επέλεσεν έν τῇ καθεδρικῇ ναῷ μεγαλοπρεπή
δοξολογίαν.

Η νίκη του Παλαιολόγου έν Ήπειρῷ ήτο
ή πρώτη πράξις του θράματος, τό όποιον έμαλλε
μετ' οἷς πολλῶ να παρασταθῇ έν Κωνσταντινου-
πόλει, ήτο τό προανάκρουσμα του θριαμβευτικοῦ
όμνου, όν μετ' οἷς πολλῶ έμαλλε να ψάλλῃ όλό-
κληρος ο Έλληνομίος.

Μεταξύ των μετά του Βιλλαρδουίνου αιχ-
ματωπισθέντων Γάλλων ήτο και κόμης τις, Άνσῶ
δὲ Τουσῶ (Anseau de Toucy) καλούμενος, όστις
άνηκων εις μίαν των επιφανέστερων της πατρί-
δος του οικογενειῶν, εείγεν εισέλθει εις την ύπη-
ρεισίαν του αυτοκράτορος Βαλδουίνου, έν τῇ
στρατῷ του όποιου κατείχε μίαν των πρώτων
θέσεων. Έλευσθεῖς διά των ώραιῶν χαρακτηρι-
στικῶν του προσώπου και των εύγενῶν τρόπων
του νεαροῦ κόμητος, ο Παλαιολόγος διετάξε να
τόν περιποιηθῶσιν εθιαστικῶς έν τῇ στρατο-
πέδῳ και φθάς εις Νίκαιαν παρεχώρησεν αὐτῷ
έν των εύχωρητότερων και άναπαυτικώτερων
βασιλικῶν οικημάτων. Καί έν άρχῇ μὲν ο
Παλαιολόγος ήθελε ν' ἀπολύσῃ και τόν αιχμά-
λωτον τοῦτον· ἀλλ' ο Στρατηγόπουλος, όστις
μεγάλην προς πάντα ζέλον ήσθάνετο άποστρέφῃ,
παρέστρεψε τῷ αυτοκράτορι τό άσκηον της τοι-
αύτης επεικειίας, και ο Παλαιολόγος, έννοήσας
τό συνετόν της τοιαύτης συμβουλής, απέχε τοῦ
σκοποῦ και εεγκολούθει περιποιούμενος τόν αιχ-
μάλωτον ως πρότερον. Πολλάκις προσελάλει
αὐτόν εις τά δωμάτιά του και επί ώρας όλο-
κλήρους συνομιλεῖ έκεί μετ' αὐτοῦ. Ο νέος
Γάλλος εδιηγεῖτο τάς διαφόρους του βίου του
περιπέτειας, όπερ μεγάλους ένδιέφερε τόν αυτο-
κράτορα· τῷ ώμίλει περι Κωνσταντινουπόλεως,
έθνα ο αιχμαλώτους εείχε διαμείνει επί τινα
χρόνα και ένθα εκ του πλησίον εείχε παρατη-
ρήσει την διοίκησιν των λατίνων αυτοκρατόρων.

Κατ' όλιγῶν αι σχέσεις μεταξύ του νικητοῦ
και του αιχμαλώτου εγένοντο στενωτέραι, και
εφαινότο ότι ο Τουσῶ δέν ήθελε τό λοιποῦ
εγκρατεῖσθαι την αὐλήν του Έλληνος αυτοκρά-
τορος, δεε εύρισκόμενος ήμέραν τινά μόνος μετά
του Παλαιολόγου, τῷ εείπεν αἴφνης·

— Έπανελθόμενος, βασιλεῦ, συνέλαβες την
ιδεάν να μοι χάρισις την ελευθερίαν· σήμερον
ερχομαι να σε παρακαλέσω να έκτελέσῃς την
ιδεάν ταύτην.

— Θέλεις να με άφήσῃς, Τουσῶ; ήρώτησεν
ο Παλαιολόγος μετ' έκπλήξεως. Αισθάνεσαι
πόθον προς τόν άρχαίον κύριόν σου;

— Δέν είναι ο τοιοῦτος πόθος, άπήντησεν
ο Γάλλος, ο παραινῶν με εις την παράλησιν
ταύτην· ἀλλ' αισθάνομαι ένθέρμον έπιθυμίαν να
καταβάλλω πάσας μου τάς άσθενείς δυνάμεις
μου, όπως σοι παράσχω δείγμα της εύγνωμοσύ-
νης, ήν σοι όφείλω.

— Και την εύγνωμοσύνην ταύτην θέλεις να
μοι φανερώσῃς διά της έντεῦθεν αναχωρήσεώς
σου;

— Άκουσον με, βασιλεῦ, εείπεν ο αιχμαλώ-
τος· άκουσον με μετά προσοχῆς. Πρό πολλοῦ
γνωρίζω και επείσθη, ότι πόθος διακαῆς πληροῦ
τήν γενναίωσιν σου ψυχῆς, ο πόθος ν' άναστήσῃς
τόν άρχαίον παρά τόν Βόσπορον βυζαντινῶν θρό-
νον. Είς την έκτέλεσιν της ύψηλῆς, της δικαίας
ταύτης επιχειρήσεως έπιθυμῶ να συντελέσω και
εγῶ.

— Σύ, Τουσῶ; Και πῶς τοῦτο; ήρώτησεν ο
Παλαιολόγος βλέπων αὐτόν άκαρπαγματί.

— Γνωρίζεις, βασιλεῦ, έν ποιά οίκτηρᾷ κατα-
στάσει εύρίσκαται σήμερον ή πρωτεύουσα του
άρχαίου βυζαντινοῦ κράτους υπό τό σκῆπτρον
άθναους και άνικάνου ήγεμόνος. Ο Βαλδουίνος

εχει μὲν την καλήν πρόθεσιν να πράξῃ τό καλόν
και συμφέρον, ἀλλά δέν έχει την δύναμιν προς
τοῦτο. Δέν μέμφομαι αὐτοῦ· δέν κατηγορῶ
αὐτόν· είναι ήγεμῶν άξιός να κατέχῃ θρόνον
ισχυρόν και περιφανῆ· πλην ως διακινεῖται σή-
μερον τά πράγματα, δι' αὐτόν οὐδεμία ύπάρχει
πλέον σωτηρία. Η έξουσία των λατίνων αυτο-
κρατόρων έν Κωνσταντινουπόλει είναι ως σῶμα
φθισιῶν, τό όποιον μή δυνάμενον να παλαίσῃ
επί πλέον κατά της νόσου πρέπει να υποκύβῃ.
Δέν ύπάρχει ίατρῶς δυνάμενος να θεραπεύσῃ
τοιαύτην νόσον· δέν ύπάρχει φάρμακον δυνάμενον
να παρεμποδίσῃ τάς καταστρεπτικάς αὐτῆς προ-
δοσίας. Η πρωτεύουσα έκείνη ἀπόλλυται διά
τους λατίνους άνεπιστηρατί. Είς ποῖον λοιπόν
άνηκει κατά δικαιοτέρον λόγον ή εις τους Έλ-
ληνας, εις οὗς και συντόμως μεταβήσεται; Σή-
μερον λοιπόν, βασιλεῦ, εις ἀντάλλαγμα της
ελευθερίας μου θέλω να σοι υποδείξω μέσον
άσφαλές, δι' οἷς εύκολώτατα και χωρίς να χυθῇ
οὐδὲ βραῖς αίματος, να φθάσῃς εις τό τέρας
των πόλεων σου σοι και τῶν ύπηκόων σου. Συνή-
θως ή άλλωσις πόλεων, οἷα ή Κωνσταντινούπολις,
κατορθοῦται μόνον δι' ύπερανθρώπων άγώνων
και χειμάρρων αίματος. Ή μόνον, όπερ εγῶ
θέλω σήμερον σοι υποδείξει, είναι άπλούστατον
και ή έπιτυχία αὐτοῦ είναι εκ των προτέρων
εξεφραλισμένη.

Απίστευτα μοι λέγεις, Τουσῶ, και άνειρήγητα,
εείπεν ο Παλαιολόγος σοβαρῶς.

— Έπιτρέψον, βασιλεῦ, να σοι έκθέσω προ-
ηρημένος τό σχέδιόν μου, προσέθηκεν ο αιχμά-
λωτος ταπεινῇ τῇ φωνῇ και σχεδόν ψυθιρίζων.
Παρά τό τεῖχος της πόλεως κείται σορός μικρῶν
αἰκισκῶν, έν τῇ μέσφ των όποιων εύρίσκαται
άφανῆς οἰκία, σχεδόν καλύθη έχρῶσα μορφήν,
ήτις είναι ιδιοκτησία μου και έν τῇ κατοίκων
όσάκις ή ύπηρεσία μου με έκάλει εις την προ-
τεύουσαν. Έπειδή δὲ έκεί πλησίον ίστατο και
μία των πυλῶν της πόλεως, εεσπορούμην εγῶ
ως θωρορῶς εἶχον και τάς κλειδας της πόλης
εις την έξουσίαν μου. Ουδεμία άμφιβολία ύπάρ-
χει ότι άμα επιστρέψω εις Κωνσταντινούπολιν
θ' αναλάβω πάλιν την φρουρήσιν της πόλης, και
τότε εύκολον μοι είναι έν νοκτι ν' ανοίξω την
πόλιν δι' ής οι στρατιωταί σου θέλοσιν εισ-
δύσει εις την πόλιν και άμαχητῇ καταλάβει
αὐτήν.

— Και να προδώσῃς τόν αυτοκράτορά σου!
Ω Τουσῶ! άνέκρατον ο Παλαιολόγος συστέλλων
τάς όφρῶς του.

— Προδοσία θά ήτο να συμβουλεύσῃ τις τῷ
αυτοκράτορι την περαιτέρω αντίστασιν και οὐχί
να επισπεύσῃ λύσιν, ήτις φυσικῶς πρέπει να
επέλθῃ.

Ο Παλαιολόγος εείπωμα, έκράτει τά θέλω-
ματά του εστραμμένα προς τό έδαφος και έμενε
θεσθεμένος εις τάς σκέψεις του. Αφ' ενός μὲν
τῷ προσεμείδιαι ή εύκολος έπιτυχία, άφ' ετέρου
δὲ ήσθάνετο δυσπιστίαν προς τόν άνδρα, όστις
τῷ προέτεινε τό μέσον τοῦτο, καθότι ή τοιαύτη
λύσις τῷ εφαινότο ύπὲρ τό δέον κατεσπευσμένη
και εύκολος.

— Τουσῶ, εείπε μετά τινας στιγμάς εγεμύ-
μενος και ιστάμενος ένώπιον του αιχμαλώτου.
Τῷ σχεδιόν σου μοι φαίνεται έκτελεστόν και
οὐδὲλλως άμφιβάλλω ότι εἶσαι άποφασισμένος να
με ύπηρετήσῃς ως φίλος πιστός και ειλικρινῆς.

— Τοῦτο οὐδέποτε θά κάμῃ ο Παλαιολόγος!
εείπεν ο αυτοκράτωρ υπερήφανος· ο αιχμαλώτος
εχει τόν λόγον μου· είναι ελεύθερος!

— Ο ένός σ' εμάγευσε, βασιλεῦ. Έπανει-
λημμένος σοι εεξέφρασα την ιδεάν μου περι του
Γάλλου τοῦτου τοχιδιώκτου. Έχει τι έν τῇ
ήμέρῃ και άγαθῷ θέλωματί σου, τό όποιον προ-
οἶδε καρδίαν δολίαν· δέν είναι τό άνοικτόν,
ελευθέρων θέλωμα του ειλικρινούς και φιλαλή-
θους ανθρώπου. Εύχομαι, βασιλεῦ, να μή με-
τανοήσῃς διά την επεικειάν σου. Η ύπερ-
βολική επεικειαι των ήγεμόνων περισσοτέρων

σε μεταχειρίσθη τοσοῦτον επεικειῶς· εάν μόνον
την ελαχίστην λάθω νόσιν ότι οι λόγοι σου σκο-
ποῦν εἶναι να με άποτρέψωσιν από του τέρας-
τός μου — γίνωσκαι ότι τά πάντα θά λησμονήσω
και ότι θά ήμαι διά οἷς άπονοῦότερος και
άμειλικώτερος των έθρηκῶν. Μη νομίσις ότι
θά διαφύγῃς την έκδίκησίν μου! Ο θραχίον μου
φθάσει μακράν, και την προδοσίαν σου θά πλη-
ρώσῃς με την ζωήν σου! Είς μάτην θά επικα-
λήσῃς τότε τόν φίλον και τόν προστάτην σου·
κωφός εις τάς παρακλήσεις σου θά ήμαι αὐστη-
ρός κριτής της δολιότητος και άνοικτηρίας σου.
Συλλογίσου ότι βασίζομαι εις την έκτέλεσιν του
σχεδιόν σου. Και νῦν, Τουσῶ, δύνασαι ν' ἀπέλ-
θῃς· εἶσαι ελευθερος!

Ο αιχμαλώτος εεγκάτελιπε σιωπηλός και
μετά θαθείας υποκλίσεως τό δωμάτιον, παρα-
κολουθούμενος μέγρι της θύρας υπό του βλέμ-
ματος του Παλαιολόγου.

Μόλις εείγεν εεξέλθει ο Γάλλος κόμης, και
διά πλαγίας τινος θύρας εισήλθεν εις τό δω-
μάτιον του αυτοκράτορος ο Άλέξιος Στρατηγό-
πουλος.

Ο Στρατηγόπουλος, όστις μετά την εις τόν
θρόνον άνάρρησην του προσάτου αὐτοῦ κατείχε
την ήψηλήν θέσιν του άρχιστρατήγου, ή στρατο-
πεδάρχου, εείγεν έν οἰαδήποτε ώρᾷ ελευθέρων
παρά τῷ αυτοκράτορι εισόδον. Διά τόν πιστόν
του Στρατηγόπουλον ο Παλαιολόγος οὐδέν εείχε
μυστικόν· αὐτῷ άνεκόντου πάσας τάς σκέψεις του·
αὐτῷ εεθέτετε πάσας τάς ιδέας του. Συνεπεί
τούτου και ή έπιτροπή του Στρατηγόπουλου έν
τῇ αὐτῇ ήτο άπερίοριστος και μάλιστα μετά
την νικηφόρον εις την Ήπειρον έκστρατείαν, ήν
όμοῦ μετά του αυτοκράτορος διήθυσεν μετά πολ-
λῆς της περισκέψεως και αναλήψτου έπιτυχίας.

Τῷ εισελθόντι στρατοπεδάρχῳ ο Παλαιολόγος
εδιηγήθη άμείωτος την μετά του κόμητος Τουσῶ
συνέντευξιν του.

— Βασιλεῦ, εείπεν ο Στρατηγόπουλος άμα
ο Παλαιολόγος έπαισε του λόγου, εμισπέυεσαι
εις τους λόγους ένου και διδεις αὐτῷ και την
ελευθερίαν άνόμις; Πάλιν, βασιλεῦ, σε παρέσυρεν
ή αγαθή καρδία σου. Πίστευσόν με, οι έννοι
δέν άγαπηθῶσιν ήμάς και οὐδέποτε πράττουσι τι
πρός τό συμφέρον ήμῶν.

— Η άποστρέφῃ σου κατά των ζένων δια-
τηρεῖται πάντως άκαμία, Άλέξιε, εείπεν ο Πα-
λαιολόγος μειδιών· Εἶσαι, φίλε μου, όπερ τό
δέον Έλλην.

— Ναί, βασιλεῦ, δέν τό άνομοῖαι, δυσπιστώ
πρός τους ζένους, άπήντησεν ο Στρατηγόπουλος
σοβαρῶς, και δυσπιστώ, οἷοτι ή καρδία σου είναι
ψυχρά και άναίσθητος· δυσπιστώ οἷοτι πάντως
επροσάθησαν να βλάψωσιν ήμάς, και ή ιστορία
ήμῶν γέμει παραδειγμάτων, τά όποια μοι ένι-
σχύουσι την δυσπιστίαν μου.

— Αν ήσο λοιπόν Παλαιολόγος οὐδέποτε
θά απέλυσῃ τόν έννον αιχμαλώτων;

— Οὐχί μόνον δέν θ' ἀπέλυον αὐτόν, ἀλλά
και επί στιγμῆν αν ήσθάνομην επεικειάν τινα
καταλαμβάνουσάν με, ήθελον άμείωτος μεταμηλήθῃ
και άποσύρει πάλιν την χορηγήθεισαν χάριν.

— Τοῦτο οὐδέποτε θά κάμῃ ο Παλαιολόγος!
εείπεν ο αυτοκράτωρ υπερήφανος· ο αιχμαλώτος
εχει τόν λόγον μου· είναι ελεύθερος!

— Ο ένός σ' εμάγευσε, βασιλεῦ. Έπανει-
λημμένος σοι εεξέφρασα την ιδεάν μου περι του
Γάλλου τοῦτου τοχιδιώκτου. Έχει τι έν τῇ
ήμέρῃ και άγαθῷ θέλωματί σου, τό όποιον προ-
οἶδε καρδίαν δολίαν· δέν είναι τό άνοικτόν,
ελευθέρων θέλωμα του ειλικρινούς και φιλαλή-
θους ανθρώπου. Εύχομαι, βασιλεῦ, να μή με-
τανοήσῃς διά την επεικειάν σου. Η ύπερ-
βολική επεικειαι των ήγεμόνων περισσοτέρων

ἐπιφέρει θλάθην τῆς υπερβολικῆς αὐστηρότητος. Ἡ τιμωρία τῶν ἐγκλημάτων εἶναι θλιβερά τῶν ἰσχυρῶν προνομία, ἀλλ' ἔχει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὡς συνέπειαν τὴν εὐμερίαν τῆς χώρας καὶ τὴν ἀσφάλειαν τῶν κατοίκων.

— Ἀλέξιος, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ, μὴ ἀμφιβάλλῃς, ὅτι ὁ προδότης, οἷοςδὴ ποτε καὶ ἂν ᾖ οὗτος, θέλει τιμωρηθῆ. Καὶ δύναται μὲν τάς ἐπιεικείας καὶ εὐσπλαγγίνας νὰ με παρασύρῃ ἐνίοτε· ἀλλὰ γνωρίζεις ὅτι εἶμαι καὶ ἀμείλικτος τῶν κακῶν τιμωρὸς. Ἔστω σοὶ τοῦτο ἀπόδειξις ὅτι δὲν μετανοῶ διὰ τὴν χορηγηθεῖσαν τῷ ξένῳ χάριν.

— Τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο, εἶπεν ὁ Στρατηγὸς-Πούλος, μ' ἔκαμε σχεδὸν νὰ λησμονήσω τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ἦλθον ἐνταῦθα. Χθὲς ἐν θαλαίᾳ νοκτὶ ἦλθεν εἰς Νίκαιαν Ἕλληνας ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὅσους σήμερον λίαν πρωὶ με ἐπισκέψθη ἵνα μοὶ ἀνακοινώσῃ πρᾶγμα μεγίστης σπουδαιότητος καὶ με παρακάλῃ νὰ σοὶ ἀναφέρω περὶ τούτου. Ὁ Ἕλληνας οὗτος ὀνομάζεται Κουτριτζάκης καὶ εἶναι εἰς τῶν ἀρχηγῶν τῶν ἐθελοντῶν ἐκείνων, ὅτινας, μετὰ τὴν ἄλυσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως παρὰ τῶν Λατίνων, διεσπάρσαν ἐνοπλοὶ εἰς τὰ περὶ, ὅπως ὁδοίσεις περιστάσεως παρενοχλοῦσι τοὺς ἀδικούς κατακτητάς τῆς πρωτεύουσῆς ἡμῶν.

— Αὐτὸν τὸν Κουτριτζάκην σου ἐπιθύμουν καὶ ἐγὼ νὰ ἴδω, Ἀλέξιος, εἶπεν ὁ Παλαιολόγος δυσπίστως μειδιῶν. Εἶναι καὶ αὐτὸς θεσθαίως ἐκ τῶν ἀτρομῶντων ἐκείνων ὀπλαρχηγῶν, ὅτινας ὑπόσχονται ὑπηρεσίας μεγάλας ἀντὶ ἐλαχίστης μόνον χρηματικῆς βοήθειας. Ὡ! πολλοὺς τοιοῦτους εἶδον μὲν ἦδη καὶ ἐμάθον τὰ τεχνάσματα αὐτῶν. — Ἦλθεν ἡ στιγμή, Ἀλέξιος, νὰ μεμψῶ καὶ ἐγὼ τῆς εὐπιστίας σου. Πῶς δὲν κατώρθωσας ἀκόμη νὰ διδῆς τὰ τεχνάσματα τῶν γενναίων τούτων ὀπλιτῶν;

— Πρέπει πρότερον νὰ ἴδῃς τὸν ἄνδρα, βασιλεῦ, ἀπήντησεν ὁ Στρατηγὸς Πούλος ἠσυχῶς· πρέπει πρότερον νὰ τὸν ἀκούσῃς. Ἐχει σχέδιον, τὸ ὁποῖον μεγάλως θά σ' ἐνδιαφέρῃ. Μετεκάλεσα αὐτὸν ἐνταῦθα καὶ περιμένει εἰς ἓνα τῶν προβαλίων.

— Ἄς ἔλθῃ λοιπόν, εἶπεν ὁ Παλαιολόγος. Φαίνεται ὅτι ἡ σημερινὴ ἡμέρα εἶναι ἡμέρα τῶν σχεδίων. Ἔστω! Δέχομαι τοῦτο ὡς καλὸν οἰώνιον. Ὁδήγησον ἐνταῦθα τὸν Κουτριτζάκην σου. Ὅπωςδὴ ποτε μοὶ εἶναι εὐπρόσδεκτος, Ἀλέξιος, διότι συνιστάται παρὰ σοῦ.

— Ἰδὲ τον πρότερον, βασιλεῦ, καὶ ἐπειτα κρίνε, ἀπήντησεν ὁ Στρατηγὸς Πούλος ἐξερχόμενος τοῦ θυμιατοῦ ὅπως προσαλέσῃ τὸν περιμένοντα.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας εἰσῆλθε πάλιν ὁ Στρατηγὸς Πούλος παρακαλουθόμενος ὑπὸ μικροῦ ἀνδρός, ὅστις συνεσταλμένος καὶ θαθεῖαν ποῖων ὑπέκλειαν ἐστάθη παρὰ τὴν θύραν.

— Πλησίως, εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Παλαιολόγος μὲν δυνάμενος νὰ κρατήσῃ τὸν γέλωτα· μὴ φοβεῖσαι, Κουτριτζάκη. Συστημένος παρὰ τοῦ στρατοπέδου ἐμφανίσσαι ἐνώπιον φίλου.

— Ἐρχεσαι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως;

— Ναί, βασιλεῦ, ἀπήντησεν ὁ Κουτριτζάκης· κατ' εὐθεῖαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Κουτριτζάκης ἦτο ἀνὴρ μικρὸς καὶ ἰσχνός, ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐντελῶς φαλακρὰν· τὸ ἐξωτερικόν του οὐδὲν εἶχε τὸ ἐπιβάλλον ἢ τὸ ἐξαιρετικόν· ἀλλ' ἐν τῷ μικρῷ τοῦ ἀνδρός ὀφθαλμῷ ἔλαμπεν ἀκτίς τόλμης καὶ σιδηρᾶς θελήσεως τοσοῦτον ζωηρὰ, ὥστε ἡ ἐμφάνισις του ἐμάγευε τὸν ἀπέναντι αὐτοῦ ἰστάμενον. Καὶ ὁ Παλαιολόγος ὑπέκυψε θαμηρῶδεν εἰς τὴν μαγείαν ταύτην καὶ ἠσθάνθη ἑαυτὸν ἐλυκόμενον ἀκουσίως πρὸς τὸν μικρόσωμον ἄνδρα. (Ἐπείτα συνέχεται.)

ΠΟΙΗΣΙΣ. Η ΑΠΕΛΠΙΣ.

Τὸ θλέπω! Εἶν' ἀδύνατον πλησίον σου νὰ ζῆσω, ὅπως πλὴν ἀδύνατον καὶ νὰ προῶ ἔν δῆμα. Φεῦ! πόσον ἤθελα ἐμπρός, ἐμπρός νὰ προχωρήσω, καὶ νὰ θυθίσω εἰς νοκτὸς, τὸ παρελθόν μου, μνήμα.

Ἐμπρός! Πλὴν εἶναι τὸ ἐμπρός αὐτό, κατηραμένον, εἶναι χιμῶν, καὶ κεραυνός, καὶ θύελλα, καὶ κύμα, δόσοιρον σῶμα ναυαγῶν, εἰς θράχον ἐρριμένον, καὶ περιμένον ἄθραπτον, καὶ περιμένον μνήμα.

Ὡ! πῶς φοβοῦμαι τὸ ἐμπρός! Τὸ παρελθόν μου θέλω, τὸ σάβανόν μου μόνη μου, δὲν θέλω νὰ ὑφάνω, καὶ μίαν μετὰ σοῦ στιγμήν, ἐὰν νὰ ζῆσω μέλλω, καὶ τῆς αἰωνιότητος τὴν θέτω ὑπεράνω.

Νὰ ζῆσω μόνη ἔρημος, ἐγκαταλειμμένη, νὰ θλέπω ἄλλας εὐτυχείας μ' εὐδαίμονας νὰ ζῶσι, κ' ἐγὼ, ἐγὼ ἢ δύσομοιρος, τραγῶν τραυματισμένη, νὰ θλέπω τὰς ἡμέρας μου εἰς στόνον νὰ περῶσι.

Νὰ λησμονῶ καὶ παρελθὸν καὶ οὐραία ὥραϊα, καὶ ἀντιρόδων ἀκαθίας τὰς χεῖρας μου νὰ σχίζω, τὸν τάφον νὰ ἐπιποθῶ ἀκόμη τύσον νέα, κ' ἔρεθος αἰ θύελλαι, πικρὸν νὰ με θυθίσω,

Ὡ! τοῦτο εἶναι θάνατος, δηλητηρίου μῦρον, εἶναι τοῦ θάνατου κλάσις καρδία προδοθεῖσα εἶναι Σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ, καὶ τούτων εἶτι χεῖρον, Σταυρὸς τῶν θράχον θλέπουσα, θεότης ἡττηθεῖσα.

Ὅχι! δὲν θέλω τὸ ἐμπρός. Ἐδῶ θά σταματήσω, εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ πάθους μου, εἰς τὴν πυρὰν ἐπάνω.

Εἰς τοὺς αἰθέρας ὑψηλὰ τὸ δῆμα μου θά κλείσω, καὶ πίπτουσα, ὡς Ἀλυκίω, εἰς ὕψος ὅ' ἀποθάνω.

Εἶπε, καὶ μάχιρα σκληρὰ τῆς ἔαχισ τὸ στήθη. Τὸ θλέμμα τῆς, εἰς τὸ ὕψρον τοῦ ἔραστοῦ τῆς θλέμμα, ἐστάθη, καὶ τὸ παρελθὸν ἐκάλυψεν ἡ λήθη, καὶ τῆς παρθένου τ' ὄνειρον ἐρρόφρησε τὸ αἶμα! Ν. Διόφρης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ.

Τὰ παραδείσια τῆς Κολάσεως. Ὁ ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας λόγιος σχολάρχης κ. Π. Βεργιωτῆς ἐξέδοτο πρὸ μικροῦ ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον μελέτην περὶ θάνατου τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρουσαν. Προτάσεται πρόλογος, ἐν ᾧ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας ἐξετάζεται τὸ πνεῦμα τοῦ μεγάλου τῆς Ἰταλίας ποιητοῦ. Ποῦ δὲ ὄρθον εὑρομεν τὸν παραλληλισμὸν μετὰ Ὁμήρου καὶ Δάντου. Ὁ Ὁμηρος, λέγει ὁ συγγραφεύς, εἶναι ὁ ποιητὴς τοῦ ὄρατος, τοῦ αἰσθητῆς ἐδόχου, ἐν ᾧ ὁ Δάντης εἶναι τῆς ἀσπράτου πλάσεως, τοῦ κόσμου τῶν πνευμάτων. Καὶ κατωτέρω. Ὁ Ἀλιγέρης πολλὰ ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν ἀκμασιώτην, τὴν παικίλομορφον, τὴν χαρισιατὴν μας ἑλληνικὴν μυθολογίαν. Ἐὰν ἐλάμβανεν αὕτη ὀπίσω θ,τι τῆ ἐπῆρεν ὁ Φλωρεντίνος, ὀλίγα ἄσματα τῆς θείας τῆς Κωμῆδος θά ἔμεναν ἀκολύθωτα. Εἶναι τοῦτο ἀλήθεια, ἢν οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνήθῃ, ὅστις ἀνέγνωσε τὸ ἀριστοῦργημα τοῦ Ἰταλοῦ ποιητοῦ.

Μετὰ τὸν πρόλογον ὁ κ. Βεργιωτῆς δημοσιεύει τὴν μετάφρασιν τοῦ τοῦ ε'. ἄσματος τῆς Κολάσεως, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔσχοι λόγοι καὶ Ἑλληνες καὶ Ἰταλοὶ ἐπέφερον τὰς κρίσεις των. Ὁ κ. Ἀλέξ. Παγκαθὴς ἐκφράζεται οὕτως. Ἐἶμαι εἰς θέσιν νὰ συνομολογήσω τὴν μεγάλην καὶ εὐσευδῆτον ὕμν ἀκριβείαν εἰς τὸ νὰ παρακολουθήσῃτε θῆμα πρὸς θῆμα τὸν μέγαν γίγαντα,

τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνδρικῆς δυνάμεως, τῆς τιμῆς, τῆς πρὸς τοὺς νόμους ὑπακοῆς.

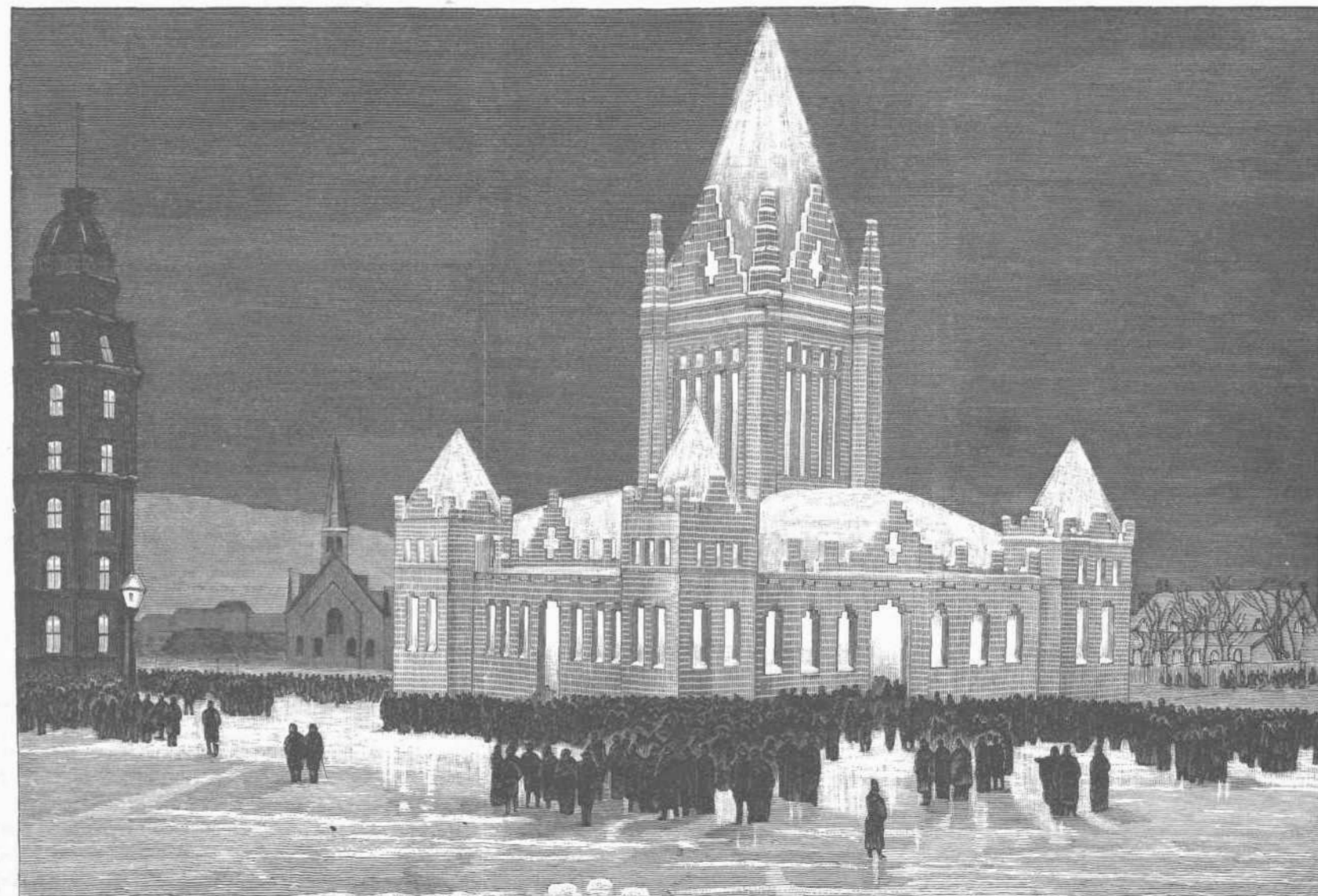
Περὶ τῆς τραγωδίας ταύτης αἱ ἐφημερίδες τῆς Νέας Ὑόρκης ἐκφράζονται μετὰ πολλῶν ἐπαίνων. Ὁ χαρακτὴρ τῆς Σίδας μοὶ ἐνθυμίζει τὴν υπερβολικὴν μὲν ἀλλὰ κατάλληλον ἐκφρασὴν τῆς Γαλλίδος ἠθοποιῶ Σάρας Βερνάρ, ἣς λαλοῦσα περὶ τῆς ἠθοποιίας τοῦ Σαρδου πλάσσεως, εἶναι κατ' ὀλοκληρίαν καὶ ἐντελὸς γυνή. (Ἐκ τοῦ Κατόπτρου τῆς Νέας Ὑόρκης.) Ἡμεῖς δὲ συγχαίρομεν ἀπὸ καρδίας τὸ λογιῶ ὁμογενεῖ ἡμῶν, κ. Τιμαγένης, ὅτι κατώρθωσεν ἐν μέσῳ τοῦ μεγάλου ἐκείνου κόσμου ἐν Ἀμερικῇ νὰ τιμήσῃ καὶ πάλιν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα διὰ ἔργου ποιητικοῦ, κρηθέντος ἀξίου νὰ συγκαταλέγῃται μετὰ τῶν καλλιτέρων προϊόντων τῆς νεωτέρας δραματικῆς ποιήσεως.

Νικολάου Γ. Πολίτου λόγος εἰσιτηροεῖς τὸ μῆθη.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΑΑ. ΓΟΥΤΣΑΚΩΦ.

μα τῆς Ἑλληνικῆς μυθολογίας. — Ἡ μελέτη τῆς μυθολογίας καὶ ἰδίᾳ τῆς ἑλληνικῆς πλεῖστον ὅσον παρέχει ἡμῖν τὸ διαφέρειν, διότι ἐν τῇ μυθολογίᾳ συγκεντρώνεται αἱ βίβαι τῆς τε ἐξωτερικῆς καὶ τῆς ἐσωτερικῆς ιστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἐχάρημεν δὲ τὰ μάλιστα μαθόντες ὅτι ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν τῆς φιλοσοφίας Σχολῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου ἐνέκρινεν ἐσχάτως τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τῆς Μυθολογίας, καὶ ὅτι τὸ σπουδαῖον τοῦτο μάθημα ἀνετέθη εἰς τὸν ὑφηγητὴν κ. Νικ. Πολίτην, νέον διακρινόμενον διὰ τὰς εὐρείας αὐτοῦ γνώσεις καὶ πρὸ ἑτῶν ἦδη καταλαβόντα θέσιν ἐπίζηλον ἐν τοῖς νεωτέροις τοῦ ἔθνους ἡμῶν λογίους διὰ τῶν ἐμβροθῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων. Λαθόντες ἄλλοτε ἀφορμῆν ν' ἀναγνωσώμεν τινα τῶν ἔργων τοῦ κ. Πολίτου, ὡς τὴν "Μελέτην περὶ τοῦ βίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων", τὸν "περὶ Γοργῶνων μῦθον" τοῦς "δημῶδες μεταμυθολογικοὺς μῦθους", ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ἐν πάσῃ εὐλικρινείᾳ καὶ ἀμεροληψίᾳ ὅτι πολὺ

ΤΟ ΕΚ ΠΑΓΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΝ ΕΝ ΜΟΝΡΕΑΛΗ.

εθελγηθεν υπό της αναγκασίας, διότι ού μόνον τὰ ἀντικείμενα ἐκτίθενται σαφῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἀκριβείας, ἀλλὰ καὶ ἡ γλώσσα, ἣν μεταχειρίζεται ὁ συγγραφεὺς, εἶναι γλώσσα εὐλόγητος καὶ καθαρά, γλώσσα ἐμπρόσωπος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἣν πραγματεύεται. Ἐάν ἐκ τοῦ εἰσιτηρίου λόγου δύναιτο τις νὰ κρίνῃ, ἄριστα ὑφίλει νὰ προσδοκᾷ τὰ ἀποτελέσματα ἐκ τῶν παραδόσεων τοῦ νέου ὑφ' ἡγήτου, ὅστις ἀναμφισβητήτως κέκληται νὰ καθέξῃ ἔδραν διακεκριμένην ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ καὶ νὰ πλουτίσῃ τὴν περὶ Μυθολογίας φιλολογίαν, εἰς ἣν ἐνησχολήθησαν ἄνδρες ἐκ τῶν μάλιστα δοκίμων παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΟΥΡΤΣΑΚΩΦ.

(Γενν. τῷ 1798, ἀποθ. τῷ 1883.)

(Μετὰ εἰκόνας, ὄρα σελ. 349.)

Τῇ 11ῃ τοῦ λήγοντος μηνὸς Μαρτίου ἀπεθίωσαν ἐν Baden-Baden ὁ πρίγκηψ Γούρτσακωφ, εἰς τὸν ἐπιφανεστέρων διπλωματῶν τῆς Ῥωσίας, ἀνὴρ ὅστις ἐπὶ 25 ἔτη μετ' ἀπαράμιλλου δεξιότητος διηύθυνε τὴν ἐξωτερικὴν τῆς Ῥωσίας πολιτικὴν. Ὁ Γούρτσακωφ εἶχε τὴν δύσκολον ἐντολὴν νὰ ἐπανακτίσῃ τὴν διὰ τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου καταβληθεῖσάν πως ἐπιρροὴν τῆς πατρίδος του, καὶ τὴν ἐντολὴν αὐτὴν ἐξετέλεσε μετὰ μεγάλης δραστηριότητος καὶ περιστάσεως. Μετὰ τὴν εἰρήνην τοῦ Ἀγ. Στεφάνου, τὴν ἐπισφραγίσασαν τὰς νίκας τῆς Ῥωσίας ἐν τῷ τελευταίῳ πολέμῳ, ὁ Γούρτσακωφ προεδηκῶς ἦδη τὴν ἡλικίαν ἐγκατέλειπε τὴν ἐνεργὴν πολιτικὴν καὶ τῷ 1882 ἐορτάσας τὴν εικοσιπενταετηρίδα τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ὡς ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν, ἀπεσύρθη ἐντελῶς τῶν πραγμάτων, λαθὼν παρὰ τοῦ νέου αὐτοκράτορος ὡς δείγμα εὐνοίας καὶ ὑπολήψεως τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἀδαμαντοκόλλητον. Ὁ Γούρτσακωφ ἐξόχως ἐτιμᾶτο ἐν ἀπόσῃ τῇ Εὐρώπῃ ὡς εἰς τὸν ἀρίστον πολιτικῶν τοῦ αἰῶνός μας, εἰρησθῆναι δὲ ἀνεύδωτος ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δόξης τῆς πατρίδος του. Μετὰ βίον μακρὸν ἐκ ἐνδοξον ἀπέθανεν ἡσύχως ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῶν δύο αὐτοῦ υἱῶν, ὧν ὁ μὲν, ὁ πρίγκηψ Κωνσταντῖνος, μέγας σταυλάρχης, διέμενε ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ χερσῶνος παρὰ τῷ πατρὶ, ὁ δὲ προσδύτερος, πρίγκηψ Μιχαήλ, μετέβη κατεσκευασμένος ἐκ Μαδρίτης, εἰς τὴν ἀποστολὴν ἀπὸ τινος προσδευτῆς τοῦ Τσαροῦ. Ἡ δημοσιευμένη εἰκόνα τοῦ ἀποθανόντος πρίγκηπος ἐξετελέσθη κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ φωτογραφίαν.

**ΤΟ ΕΚ ΠΑΓΟΥ ΠΑΛΑΤΙΟΝ
ΕΝ ΜΟΝΡΕΑΛΗ.**

(Μετὰ εἰκόνας, ὄρα σελ. 349.)

Ἐν Μονρεάλῃ, τῇ ἀκριαῖα καὶ πλουσίᾳ ἐμπορικῇ πόλει τοῦ Καναδά, ὑπάρχει ἔθνος νὰ ἐορτάζωνται αἱ τελευταῖαι τῆς ἀποκρῶς ἡμέραι μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος καὶ ζωηρότητος. Μεταξὺ τῶν συνήθων διακεδόμενων ἑκακτον φαινόμενον παριστᾷ ἡ τοῦ πάγου λεγομένη ἀποκρῶ, ἣτις διαρκεῖ πέντε συνήθως ἡμέρας καὶ ἐλκεῖ εἰς τὴν πόλιν πλείστους ὄσους φιλοθεάμονας ἐκ τῶν περιγύρων. Ἐφόδος ἡ νοελαία τῆς Μονρεάλῃς ἀπεράσσει νὰ ἐορτάσῃ τὰς ἀποκρῶς διὰ πρωτοφανοῦς ἔθως διασκευάσεως, διανοήθη δὲ νὰ ἀνεγείρῃ μέγαν ἐκ πάγου, ὅμοιον ἐκείνου, τὸ ὅποιον ἀνήγειρε ποτε ὁ μέγας Πέτρος

τῆς Ῥωσίας ἐπὶ τῆς Νέβας. Ὁ ὄμιλος χειμῶν μεγάλως συνετέλεσεν εἰς πραγματοποιήσασιν τοῦ σχεδίου τούτου, καὶ μετ' οὐ πολὺ ὕψους ἐπὶ τῆς πλατείας "Δομινιὸν" οἰκοδόμημα μεγαλοπρεπές, βυθιστὸ γοσθικὸ καὶ ἀραβικὸ, ἐκτισμένον ἐκ μεγάλων καὶ σιλπινοτάτων τεμαχίων πάγου. Τὸ παλιόν τουτο, διατηρηθὲν ἐν ὅλῃ τῇ λαμπρότητι αὐτοῦ ἐπὶ πέντε ἡμέρας ἀνέπαφον εἶχε ἐσωτερικῶς μῆκος καὶ πλάτος 100 ποδῶν, ἐπεστέφετο δὲ διὰ τεσσάρων μικρῶν πύργων 30 ποδῶν ὕψους, καὶ μεσαίου πύργου ὕψους 100 ποδῶν καὶ διαμέτρου 25 ποδῶν. Εὐδίου καὶ ἀποκρῶς ὄντος τοῦ καιροῦ τὸ ἐκ πάγου μέγανον ἀπέρστραπεν ὡς νὰ ἦτο ἀδαμαντοκόλλητον, τὴν νύκτα δὲ φωτιζόμενον λαμπρῶς ἐσωτερικῶς παρίστα θέαμα μαγευτικόν. Δέκα χιλιάδες ξένων εἶχον συγκεντρωθῆ ἐν Μονρεάλῃ διὰ νὰ ἐορτάσῃσι τὰς τελευταῖας τῆς ἀποκρῶς ἡμέρας· ἅπαντες δὲ ἀπερχόμενοι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν τὴν ἀνάμνησιν τῶν ὁραίων καὶ εὐθύμων ὁρών, ἃς διήλθον ἐν τῇ φιλοξενίᾳ καὶ ζωηρᾷ πόλει.

Ἐν Λειψία τῇ 14/26 Μαρτίου 1883.

Ὅτι πρὸ πολλοῦ ἐφαίνετο δυστυχῶς ἀναπόφευκτον ἐνεσχεθῆναι. Ὁ Ἀλέξανδρος Κουμουνοδόρος, ὁ πρὸ τεσσάρων ἡτῶν μηνῶν ὑπὸ δεινῆς καὶ ἀνιάτου προσβληθεὶς νόσου, ἀπέθανε τὴν νύκτα τῆς 26 πρὸς τὴν 27 Φεβρουαρίου. Ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀλ. Κουμουνοδόρου ἡ πατρὶς ἡμῶν ἀπέλλανεν ἕνα τῶν διαπεσσοτέρων αὐτῆς πολιτικῶν ἀνδρῶν, διὸ καὶ τὸ πένθος εἶναι γενικόν ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐξεδηλώθη διὰ τῶν ἐκτάκτων τιμῶν τῶν ἀποδοθεισῶν τῷ νεκρῷ αὐτοῦ κατὰ τὴν κηδείαν. Αἱ ἐφημερίδες τῶν Ἀθηνῶν πάσης ἀποχρώσεως γέμουσι περιγραφῶν τοῦ θλιβεροῦ τούτου συμβάντος, πᾶσαι δὲ ἀναγνωρίζουσι τὴν μεγάλην ἐθνικὴν ἀπόλειαν. Ἡ βουλή, ἅμα ἀγγελοθεῖσας τῆς θλιβερᾶς εἰδήσεως, συνήλθεν εἰς ἑκτάκτον συνεδρίασιν, καὶ ἡ πολλοὶ ῥήτορες ὡμίλησαν περὶ τοῦ μεταστάτος ἀνδρὸς καὶ κατ' ἦν ἀνεστέθη εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ φρονίσῃ περὶ τῆς κηδείας, ἣτις καὶ ἐγένετο τὴν Πρίτην τῆς καθαρᾶς ἐβδομάδος μετὰ πλείστης ὁσις κομπῆς καὶ ἐπισημότητος. Ὁ Ἀλέξ. Κουμουνοδόρος ἦτο ἀποδοδεχόμενος εἰς τῶν εὐφροεστέρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, καὶ κατὰ τὴν τελευταίαν εικοσιπενταετηρίαν πολλὰς καὶ ἐξόχως προσήνεγες τῇ πατρίδι ὑπηρεσίας, τὰς ὁποίας ἡ ἱστορία, ὁ ἀδέκαστος κριτής, θέλει ἀναγνωρίσει. Τούτο ἀναγνωρίζει καὶ ὁ Εὐρωπαϊκὸς τύπος, ὅστις λίαν εὐνοϊκῶς ἐκφράζεται περὶ τοῦ ἀνδρός. Παραθέτομεν ἐν ταύτῃ περιχοπῇ ἐκ τῆς ἡμερησίῃς "Ἐφημερίδος τῆς Πετροπόλεως", ἣτις ἐν κορυφῇ ἄρθρου τοῦ ἡ 1/13 Μαρτίου λέγει τὰ ἑξῆς: "Ἡ Ἑλλάς ἀπόλεσε τὸν ἐξοχώτερον τῶν πολιτικῶν αὐτῆς ἀνδρῶν, τὸν κ. Κουμουνοδόρον, ἀποθανόντα μετὰ νόσον ὀδονθρᾶν. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἀντίπαλοί του ἀνεγνώρισαν τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ἐν πλήρει συνειδήσει τῆς βουλῆς. Ὁ Κουμουνοδόρος εὐρίσκατο ἐπὶ κεφαλῆς τῶν πραγμάτων κατ' ἦν στιγμήν ἡ Ἑλλάς τῇ μεσολαβῆσει τῆς Εὐρώπης ἐλέσθαι τὴν ἐπέκτασιν τῶν ὁρίων τῆς. Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου τῷ ἐπὶνεγκε μωφὴν ἐκ μέρους τῆς πλειοψηφίας τῆς βουλῆς, διότι δὲν κατώρθωσαν αὐτὸν λάβῃ ἐπέκτασιν μεγαλειτέραν. Ἀλλ' οἱ ἀληθεῖς πολιτικοὶ ἄνδρες

εἶναι συνειδημένοι εἰς τὴν τοιαύτην ἀγωνοσόννη, καὶ ἀφίενται εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἱστορίας, ἵνα ἐκδικηθῇ κατὰ τῆς τοιαύτης ἀδικίας. Διὰ τὸν Κουμουνοδόρον ἡ ἱστορία ἤρξατο ἀπὸ τῆς στιγμῆς τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἣτι ἀπὸ τῆς 27^{ης} τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου." Ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι τοῦ σημερινοῦ ἡμῶν τεύχους δημοσιεύομεν τὴν εἰκόνα τοῦ διακεκριμένου πολιτικοῦ ἀνδρός, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα συνδέεται τοσοῦτον στενῶς μετ' ἡν ἱστορίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν κατὰ τὰς δύο τελευταῖας δεκαετηρίδας.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

Ὁ μανδύας τῆς σπέσσεως. Ὁ μανδύας, ὃν ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ῥωσίας θέλει περιβληθῆ κατὰ τὴν προσεχῆ στέψην, εἶναι ἀληθὲς ἀριστούργημα κεντητικῆς, ὅπερ πρὸ πολλῶν ἡτῶν μηνῶν κατασκευάζεται. Τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ μανδύου εἶναι ἐκ λεπτοτάτου ἐριούρου ὑφάσματος, drap d' or λεγομένου, τὸ ὅποιον εἶναι μελαίνης μετὰξῆς εἶναι κεντημένος ὁ δικέφαλος καὶ τριπλῶς ἐστεμμένος αὐτοκρατορικὸς τῆς Ῥωσίας ἀστέρας. Τὸ στήθος τοῦ ἀστέρος κοσμεῖται διὰ τοῦ ἀρχαίου μοσχοβιτικοῦ στέμματος, παριστῶντος τὸν Ἅγιον Γεώργιον, φρονεῖοντα τὸν δράκοντα, ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος φαίνονται τὰ στέμματα τοῦ Ἀσραχάν, Νοβγορόδου καὶ Κιέβου, ἐπὶ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τὰ τῆς Σιδηρίας, Καζάνης, Βλαδιμήρου, καὶ κατωθεν τούτων τὰ στέμματα τῆς Πολωνίας, τῆς Ταυρίδος, τῆς Γεωργίας καὶ Φινλανδίας. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ μανδύου καὶ ἡ μακρὰ αὐτοῦ οὐρά εἶναι ἐκ πορφύρου ἐπικρούου (βελοῦδου), καὶ αἱ χειρίδες καλύπτονται διὰ μελῶντος λευκοκίττου (κακοῦμι). Ὅμοιος κατὰ πάντα, ἀλλὰ μεγαλειότερος, εἶναι ὁ μανδύας τοῦ αὐτοκράτορος.

Ταχυτάτη συγκοινωνία. Ἡ αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἐνέκρινε τὴν σύστασιν καὶ τὴν διὰ τῆς Ἀυστρίας διάβασιν ταχυτάτης σιδηροδρομικῆς ἀμαξοστοιχίας (train-éclair) μεταξὺ Παρισίου Γιοιργέθου καὶ Κωνσταντίας. Ἡ ἀμαξοστοιχία αὕτη θὰ συνδέεται ἐν Γιοιργέθῳ μετ' ἄλλης, μεταφερούσης τοὺς ἐπιβάτας διὰ Ρουστουχίου καὶ Βάρνης εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ τανάπηλον. Διὰ τοῦ μέσου τούτου θὰ δύναται τις νὰ φθάσῃ ἐν ἑοσήμετῳ 80 ὁρῶν ἀπὸ Παρισίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἣτις κατὰ 30 ἔθως ὥρας ταχύτερον ἢ ὅτι γίνεται σήμερον. Ἡ ἀμαξοστοιχία θὰ περιέχῃ καταλλήλους κοιτώνας, ἐστιατήρια καὶ ἄλλας τὰς ἀπαιτούμενας ἀναπαύσεις.

Βασιλικὴ ἀμαξοστοιχία. Ὁ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας μεταβάς κατ' αὐτὰς εἰς Βερολίνον ὅπως παρεουθεθῇ εἰς τὴν τελετὴν τῶν ἀρθρῶν γάμων τοῦ ἐπ' ἀδελφῆ γαμβροῦ του, τοῦ διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου, ἐξετέλεσε τὸ ταξίδιον ἐν ἰδιαιτέρᾳ σιδηροδρομικῇ ἀμαξοστοιχίᾳ περιεχούσῃ ἑλκ τὰς δυνατὰς ἀναπαύσεις καὶ διακοσμήσεις. Σύνχεται ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη ἀμαξία ἐκ τεσσάρων τμημάτων, τοῦ κοιτώνος, τοῦ ἐστιατορίου, τῆς αἰθούσης καὶ τοῦ καπνιστηρίου, πάντων πλουσιώτατα διασκευασμένων. Λέγεται ὅτι ἡ ἀμαξία αὕτη ἐκόστισεν 150 χιλ. φράγκων. Κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκ Βερολίνου ἀναχωρήσεως τοῦ πρίγκηψ τῆς Οὐαλλίας ἀκούσας τὸν συνοδόντων αὐτὸν γαμβρὸν του ἐκφραζόμενον μετὰ πολλοῦ θαυμασμοῦ περὶ τῆς

ὁραίας κατασκευῆς τῆς ἀμαξίας καὶ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς διατάξεως, ἔσπευσε νὰ δωρήσῃ αὐτὴν τῷ γαμβρῷ του. Ἐπομένως κατ' αὐτὰς ἡ σιδηροδρομικὴ ἀμαξία, μεταφερούσα τὸν διάδοχον τοῦ ἀγγλικοῦ θρόνου εἰς Λονδίνον, ἀποστέλλεται καὶ ὁ φυσικὸς καὶ ὁ εὐαγγελικὸς νόμος. Ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον, ἣτις εἶναι ἐγγεγραμμένη εἰς τὰς ἡμετέρας καρδίας καὶ καθήκισθη εἰς ὅλον αὐτὴν τὸ ὕψος διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοανθρώπου, ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα συνεπάγεται τὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐλεημοσύνην. "Λόγος χρυσοῦ, οὐδὲ ποτε πρέπει νὰ ληρμονώσιν οἱ πλούσιοι, οἱ ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Θεοῦ καθήκον ἔχοντες νὰ προστατεύωσι τοὺς ἐνδύεις. Ἡ φιλελεῖμων ἐν Κερκὺρᾳ ἐταιρία, καίτοι ἀριστοτάτος κατώρθωσεν νὰ φέρῃ ἦδη ἀποτελέσματα λίαν παρηγορητικὰ. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι ταχέως τὰ φύσει φιλόανθρωπα καὶ εὐγενῆ τῶν Κερκυραίων αἰσθηματα θέλωσι δώσει εἰς τὸ ἔθρομα τούτου, προέοντος τοῦ χρόνου, ἔτι μεγαλειέτεραν ἀνάπτυξιν.

Ὁ ἦθοποιὸς "Ἐδῆν Βοῦθ. Πρὸ τινων ἡμερῶν εὐρίσκαται ἐν Λειψία ὁ διάσημος Ἀμερικανὸς ἦθοποιὸς EDWIN BOOTH, ὅστις ἐδίδασκεν ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ ἐνταῦθα θεάτρου τραγῳδίας τινὰς τοῦ Σαίξπηρου. Πρῶτον παρῆσθησεν τὸν Ἀμλέτον. Ἡ τέχνη τοῦ πρώτου τούτου τῆς Ἀμερικῆς ἦθοποιοῦ εἶναι ἀπαράμιλλος. Τὸ μόνον δυσάρεστον ὑπῆρχεν ὅτι ὁ μὲν Βοῦθ ἀπῆγγελλεν ἀγγλιστί, οἱ δὲ ἄλλοι ἦθοποιοὶ γερμανιστί. Ἐξόχως ὑπεκρίθη ὁ Βοῦθ ἐν ταῖς σκηναῖς μετὰ τῆς Ὀφελίας, ἐν τῇ παραστάσει τοῦ δράματος, ἐν τῇ σκηνῇ μετὰ τῶν ἦθοποιῶν κτλ. Οἱ μανόλογοι τοῦ ἥσαν πράγματι ἀριστοῦργματα ἀπαγγελίας, ἦσαν ὅτι πρέπει διὰ ἦναι, συνδιέλαιε τῆς ψυχῆς πρὸς ἑαυτήν.

Φόνος φρικώδης. Τὴν παρελθούσαν Δευτέραν διεπράχθη ἐν Βερολίνῳ ἐγκλημα, συγκινήσαν σύμπασαν τὴν μεγάλην γερμανικὴν πρωτεύουσαν. Διανομὴς τοῦ ταχυδρομείου, ἐντεταλμένος τὴν πληρωμὴν τῶν ταχυδρομικῶν ἐνταλμάτων, μετέβη τὴν πρωΐαν εἰς τὸ δωμάτιον νέου τινός, πρὸς ὃν τινα εἶχε νὰ πληρώσῃ 20 μάρκας. Ὁ νέος οὗτος φιλοδωρήσας τὸν ταχυδρομικὸν ὑπάλληλον διὰ ποτηρίου ζύθου, κατέφερε κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐτοιμαζόμενον νὰ τῷ ἐγχειρίσῃ τὸ μικρὸν χρηματικὸν ποσόν, ἰσχυρὸν κτύπημα διὰ σφυρίου, καὶ κατέρριψεν αὐτὸν νεκρὸν μεθ' ὃ παρακάθον τὸν σάκκον, ἐν ᾧ εὐρίσκατον 300 μάρκας περίπου, ἀπῆλθε τὸ δωμάτιον καὶ ἐγένετο ἄφαντος. Ἡ διεύθυνσις τῶν ταχυδρομικῶν μὴ ἐπέπεισα τὸν διανομὴ ἐπιστρέφοντα εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ὑποπτευθεὶς ἕκαρε τὰς δεούσας ἐρεῖνας καὶ τὴν ἐπιούσαν εὐρε τὸ πτώμα τοῦ δυστυχοῦς ὑπαλλήλου. Ὁ φονεὸς ἐν τῇ κατεσκευασμένῃ φυγῇ του δὲν ἐπρόφρασε ν' ἀφαιρήσῃ καὶ τὸν ἔσπερον δερμάτινον σάκκον, ἐν ᾧ περιείχοντο 3000 μάρκαι πρὸς διανομὴν. Μέχρι τῆς ὥρας δὲν κατορθώθη ἡ σύλληψις τοῦ φονεῦς, ὅστις κατὰ τούτοις μὴ κρύπτεται ἐπὶ ἐν Βερολίνῳ κατ' ἄλλους δὲ ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικὴν. Ἡ κυβερνήσις ὑπεσχέθη ἀμοιβὴν 1500 μάρκων διὰ τὴν ἀνακάλυψίν του. Τὸν δυστυχῆ ταχυδρομικὸν διανομὴν, γενόμενον ὅμοια καὶ καθήκοντός του, ἐβρήθησαν ὅλοι, διότι ἦτο ἀριστος οἰκογενειάρχης καὶ τακτικὸς καὶ τίμιος ὑπάλληλος. Ἡ κηδεία του ἐγένετο μετὰ πολλῆς ἐπισημότητος παρακολουθούτων ὅλων τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ ταχυδρομείου ἐν μεγάλῃ στολῇ. Ὁ φονεὸς εἶναι σὺζυγος καὶ τρία τέκνα.

Φιλελεῖμων ἐν Κερκὺρᾳ ἐταιρία. Ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Κερκὺρᾳ ἀξιολόγου ἐκπαιδευτηρίου "Ὁ Καποδίστριας", κ. Λεωνίδας Βλάχος, ἐξεφώνησε κατὰ τὴν τελετὴν τοῦ ἁγιασμοῦ τῆς φιλελεῖμονος Ἐταιρίας ὡς ἐλεγκτῆς αὐτῆς σύντομος λόγος, ἐν ᾧ διαφαίνεται ὅλη ἡ φιλόανθρωπος ἐνέργεια τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου ἰδρύματος. Ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ὁ κ. Βλάχος μετὰ πολλῶν ἐπαίνων ἐκφράζεται περὶ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῆς Κερκυραϊκῆς κοινωνίας καὶ περὶ τῶν προσφορωτέρων ἀναφέρει μέσων πρὸς περιβλήψιν

τῶν ἐνδῶν καὶ περιστολῆν τῆς ὀχληρᾶς ἐπαιτείας. "Ἡ ἐλεημοσύνη, λέγει ὁ κ. Βλάχος, δὲν εἶναι ἀπλὴ χριστιανικὴ συμβουλή, εἶναι ἐντολὴ ῥητῆ, ἀναγκαιοτάτη πρὸς τὴν ἡμετέραν πατριάν, καὶ τὴν ἐντολὴν ταύτην ἐπιβάλλουσι καὶ ὁ φυσικὸς καὶ ὁ εὐαγγελικὸς νόμος. Ἡ ἀγάπη τοῦ πλησίον, ἣτις εἶναι ἐγγεγραμμένη εἰς τὰς ἡμετέρας καρδίας καὶ καθήκισθη εἰς ὅλον αὐτὴν τὸ ὕψος διὰ τῆς διδασκαλίας τοῦ Θεοανθρώπου, ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα συνεπάγεται τὴν πρὸς τοὺς πτωχοὺς ἐλεημοσύνην. "Λόγος χρυσοῦ, οὐδὲ ποτε πρέπει νὰ ληρμονώσιν οἱ πλούσιοι, οἱ ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Θεοῦ καθήκον ἔχοντες νὰ προστατεύωσι τοὺς ἐνδύεις. Ἡ φιλελεῖμων ἐν Κερκὺρᾳ ἐταιρία, καίτοι ἀριστοτάτος κατώρθωσεν νὰ φέρῃ ἦδη ἀποτελέσματα λίαν παρηγορητικὰ. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δὲ ὅτι ταχέως τὰ φύσει φιλόανθρωπα καὶ εὐγενῆ τῶν Κερκυραίων αἰσθηματα θέλωσι δώσει εἰς τὸ ἔθρομα τούτου, προέοντος τοῦ χρόνου, ἔτι μεγαλειέτεραν ἀνάπτυξιν.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ.

Ἡ πείρα εἶναι τρόπιον συγκείμενον ἐξ ὅλων τῶν ὅπλων, τὰ ὅποια ἐπλήγγυσαν ἡμεῖς. Φ. Γερρώ.

"Ὅστις εὐεργετᾷ μὴ ἀναλογιζόμενος τὴν ἀγνομοσύνην, δὲν ἐξετέλεσεν ἢ τὸ ἦμισυ τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ. Ἐρ. Δὲ Λατοῦς.

Οὐδὲν νέον ἢ ὅτι ἀπρηχαιώθη.

CHAUCER.

κ. Ι. Κ. . . καθ' ἡγήτην εἰς Πάριον. Ἀνέγνωμεν τὸ χαρὶεν ποιημάτων σας, καὶ εὐχαριστοῦμεν ὑμᾶς διὰ τὴν ἀποστολήν. — κ. Σ. Κ. . . εἰς Ἐκατερίνοβλαδ. Ἡ ἀπάντησις ἡμῶν οὐχὶ διὰ λόγων, ἀλλὰ διὰ ἔργων ἐν σελίδι 341. Ἡ ἀναβολὴ ἦτο ὄλιος ἀκούσια. — κ. Κ. Α. Κ. . . εἰς Ῥοστόβιον. Ἐλάθομεν τὸ ἀποσταλὲν καὶ εὐχαριστοῦμεν. Θέλομεν συμμορφωθῆ πρὸς τὴν ἐπιθυμίαν σας. — κ. Π. Μ. . . εἰς Καβάλλα. Τὸ ἀγγλικὸν θέλιον ἀποσταλὴν οὐχὶ πρὸ πολλοῦ. Βεβαίως ἀπολυθεθὴ ἐν μέτρῳ τοῦ δὲν τὸ ἐλάθετε. Περιμένομεν νεωτέραν σας, ὅπως τὸ ἀναπληρώσωμεν ἐν ἀνάγκῃ. — κ. Σ. Φ. . . εἰς Ἰνσμπρὺν. Ἡ παραγγελία ὑμῶν θέλει ἐκτελεσθῆ. Ἀποσταλῆται εἰς Τεργέστην.

ΩΡΑΙ ΣΧΟΛΗΣ.

Αἶνιγμα 51.

Τὸ σῶμάτός σου μέλος
Διπλοῦν εἶμι ἐγώ·
Εἰς κᾶθε σου πορείαν
Τὸ θῆμα ὀδηγῶ.
Κ' ἐντὸς τῆς κεφαλῆς σου
Ἀλλάσσων κεφαλῇν
Πῶς εἶμαι ἐνθυμίσου
Πρὸς λύσιν μου καλήν.
Ἐν Πετροπόλει. Π. Κ.

Αἶνιγμα 52.

"Ἄν μ' εὐρήσῃ με κεφαλῇν
Διπλάσιον ἐμφανίω·
Ἄν μὲ ἰδῆς χωρὶς αὐτῆν
Τὴν δύναμιν σημαίνω.
Ἐν Σμύρῃ. Γ. Σ. Κ.

Αἶνιγμα 53.
Μὲ τὴν κάραν μου ἐπ' ὧμων νῆρος εἶμαι 'ς τὸ Αἰγαίον.

Πλὴν ἂν ταύτης στερηθῶ,
Τότε θεὸς νὰ εὐρεθῶ
"Ὅς εἰς τέχνας πολλὰς εἶμαι ἀπολύτως ἀναγκαῖον.
Ὁ αὐτός.

Αἶνιγμα 54.

Πατέρα ἔχων μουσικὸν καὶ ἱατρὸν μητέρα,
Ἄνευ περὶ τῶν πέτομαι 'ς τὸν κυανὸν αἰθέρα,
Κ' ἐν ᾧ ἀνέμων ἡ πνοὴ μὲ φέρει καὶ μετ' ἄγαι.
Διέρχου' ὑπερῆσαν ἡπείρους καὶ πελάγη.
Ἄν τομὴν μοι δώσῃς ἄλλην
Τότ' ἀλλάσσω γένος πάλιν.
Τέκνον γίνουμι ἀμέσως τὸ θανάτου ἐκ πατρός,
Κ' εἶναι λάτρης τῆς μητρός μου ὁ ἀθῶος κηπουρός.
Ἐν Πετροπόλει. Π. Κ.

ΑΥΣΕΙΣ.

Προβλήματος 47.

Α.	Β.	Γ.
Ν α ο θ ν	Π α ι α Ν	Υ λ μ ν
ν μ ο ω Ν	Π ε ν ο ι κ	Ι ρ ο ω ρ
Π ε σ μ ν	Π ο λ θ ο ι κ	Η Ξ λ ο ι
Ο ρ λ ω φ	Ι ο λ θ ο ι κ	Η Ξ λ ο ι
ι τ ι φ Η	Ι ο τ ι ν	Ν ο ο υ ι

Προβλήματος 48.

		Ε		
		α	ι	ξ
	θ	ε	ρ	ο
Δ	Σ	ο	λ	ω
	ι	ε	ρ	α
		ε	α	ν

ΤΙΜΗ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΕΩΣ 50 ΦΟΙΝ. ΤΟΝ ΣΤΙΧΟΝ. — ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ELSTER-STR. 19. LEIPZIG.

Παρακαλούνται οί επιστέλλοντες πρὸς τὸν Ἑσπερον νὰ πέμπωσι τὰ χειρόγραφα καθαρῶς γεγραμμένα, τὰ ὅποια δημοσιεύμενα ἢ μὴ δὲν ἐπιστρέφονται.

ΕΣΠΕΡΟΣ.

Σύγγραμμα περιοδικὸν μετὰ εἰκόνων ἐκδιδόμενον ἐν ΛΕΙΨΙΑΙ τῇ 1|13 καὶ 15|27 ἐκάστου μηνός.

Τιμὴ ἑτησία προπληρωτέα φράγκα 40 (= μάρακι 32 = ρούβλια 16).
Τιμὴ καταχωρίσεων δι' ἕκαστον στίχον φοῖνικ. 50.

ΕΠΙΣΤΑΣΙΑΙ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΟΥ.

ΑΘΗΝΑΙ καὶ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ· κ. Δημ. Καρασπύρος. ΚΕΡΚΥΡΑ· κ. Ι. Ναχαμούλης. ΖΑΚΥΝΘΟΣ· κ. Ν. Παπαδόπουλος. ΒΣΛΟΣ· κ. Νικ. Γεωργιάδης, ἰατρός. ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ· κ. Πέτρος Μ. Γεντιλίνης. ΠΑΤΡΑΙ· κ. Ὁθων Λεβέντης, διευθυντὴς τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἑθνικῆς Τραπέζης.

ΑΔΕΞΑΝΔΡΕΙΑ καὶ ἡ λοιπὴ ΑΙΓΥΠΤΟΣ· κ. Πέτρος Σαραντής, Βιβλιοπωλετὸν "Ὁ Φοῖνιξ" ἐν Ἀλεξανδρείᾳ.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ· κ. Ἰωάννης Παπάδης, βιβλιοπώλης. ΣΜΥΡΝΗ· κκ. Δεκιπρὴς καὶ Σα, καὶ κ. Φρ. Σαρίκας. ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ· κ. Σ. Γράσσο, βιβλιοπώλης. ΚΑΒΑΛΑ· κκ. Α. Γ. Κούζης καὶ Σα. ΜΥΤΙΛΗΝΗ· κ. Ξενοφῶν Γκορτζιώτης. ΠΕΡΟΣΟΥΤΜΑ· Αἶδης. Ἀναστάσιος Ἀλεξανδρίδης. ΣΑΜΟΣ· κ. Σταματιάδης, ἑφορός τῆς Σαμιακῆς Βιβλιοθήκης. ΒΗΡΥΤΤΟΣ· κ. Χρ. Χριστοφόρου. ΑΜΙΣΟΣ· κ. Κ. Λαναράς, ἰατρός. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ· κ. Ἀπ. Ξενοῦδάκης. ΡΟΔΟΣ· κ. Μ. Μαλλιάρης.

ΛΕΥΚΩΣΙΑ καὶ ΔΕΜΗΣΣΟΣ Κύπρου· κ. Π. Δ. Παπαδάκης. ΛΑΡΝΑΞ· κ. Ἰωάννης Πιερίδης.

ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΝ· κ. Ἀριστόδημος Α. Βοσκόφ. ΓΑΛΑΖΙΟΝ· κ. Α. Ι. Σαργιάννης. ΙΒΡΑΙΑ· κ. Ἰωάννης Α. Βοσκόφ. ΤΟΤΡΝΟ-ΜΑΓΟΥΡΕΔΟΝ· κ. Τηλέμ. Παπαζογλου. ΚΟΡΑΒΙΑ· κ. Νικόλαος Καραβίας. ΚΑΛΑΦΑΤΙΟΝ· κ. Νικ. Κουκλέλης. ΓΙΟΥΡΓΕΒΟΝ· κ. Εἰθὺμ. Πεταλάς. ΤΟΤΡΝΟ-ΣΕΒΕΡΙΝΟΝ· κ. Ι. Α. Σακελλαρίδης.

ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΙΣ· κ. Ἰάκωβος Μάνος, ἰατρός. ΜΟΣΧΑ· κ. Γρηγ. Ι. Ροσσόλυμος. ΟΔΗΣΣΟΣ· κ. Σπυρ. Τυπάλδος Φορέστης. ΤΑΙΓΑΝΙΟΝ· κ. Δημ. Δ. Ἀλεξόπουλος. ΡΟΣΤΟΒΙΟΝ· κ. Στέφ. Λοδέρδος. ΓΕΙΣΚ· κ. Π. Α. Ἀξιώτης. ΝΙΚΟΛΑΙΕΦ· κ. Θεόδωρος Λυκαριδόπουλος. ΒΕΡΔΙΑΝΣΚΑ· κ. Νικ. Γ. Τσιτζίλης. ΓΣΜΑ-ΗΑΙΟΝ· κκ. Ἀδελφοὶ Κωνσταντινίδαι. ΚΙΣΝΟΒΙΟΝ· κ. Α. Καρβούνης. ΠΟΤΙΟΝ· κ. Περικλῆς Ν. Κομηλιάδης. ΣΕΒΑΣΤΟΥΠΟΛΙΣ· κ. Κ. Α. Παλαιολόγος.

ΛΟΝΔΙΝΟΝ· κ. Ἰωάν. Α. Περδάνογλου, ΔΙΒΕΡΠΟΥΑ· κ. Γ. Θ. Σκρινῆς.

ΡΟΥΣΣΟΥΤΚΙΟΝ Βουλγαρίας· κ. Σταῦρος Χριστοδουλίδης.

ΤΕΡΓΕΣΤΗ· κ. Η. Περδάνογλου. ΚΑΛΚΟΥΤΤΑ· κ. Ἰωάν. Κ. Σταυρίδης.

ΝΕΑ-ΤΟΥΡΚΗ· κ. Δημ. Ν. Μπότσης, γενικὸς πρόξενος τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὰ μέρη, ἔνθα εἰσέτι δὲν ἐσυστήθησαν ὀριστικῶς ἐπιστασίαι, οἱ θουλόμενοι δύνανται νὰ γείνωσι συνδρομηταὶ ἐπὶ προκαταβολῇ τῆς ἑτησίας συνδρομῆς, ἀποτεινόμενοι εἴτε κατ' εὐθείαν εἰς τὴν διεύθυνσιν (ELSTER-STRASSE No. 19) ἐν ΛΕΙΨΙΑΙ, εἴτε εἰς τὰ οικεῖα ταχυδρομικὰ γραφεῖα, τῆς διεύθυνσεως τοῦ Ἑσπερου συνεννοηθείσης περὶ τούτου μετὰ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τῶν γερμανικῶν Ταχυδρομείων. Τὸ φύλλον ἀποστέλλεται ἐλεύθερον ταχυδρομικῶν τελεῶν.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΟΥ. ELSTER-STRASSE No. 19. LEIPZIG.

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΟΥ ΕΣΠΕΡΟΥ, λαμβάνουσα καθ' ἐκάστην αἰτήσεις περὶ τοῦ πρὸ πολλοῦ ἐξαντληθέντος Α'. Τόμου τοῦ Ἑσπερου, ἀπεφάσισε νὰ προβῇ εἰς ἀνατύπωσιν αὐτοῦ, ἥτις καὶ ἀρξάμενη ἤδη ἀποπερατωθήσεται ἐντὸς μικροῦ. Ἐπομένως παρακαλοῦνται οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσι τὸν Α'. Τόμον νὰ εἰδοποιήσωσι περὶ τούτου εἴτε κατ' εὐθείαν τὴν ἐν Λειψία διεύθυνσιν (Elster-Str. 19), εἴτε τὰς κατά τόπους ἐπιστασίας, ὅπως ληφθῇ ὑπὸ σημείωσιν ἢ αἰτήσιν αὐτῶν.

Ἡ τιμὴ τοῦ ἀνατυπωθέντος Α'. τόμου ὠρίσθη εἰς φράγκα 40 εἰς χρυσόν, δεδεμένον δὲ διὰ τοῦ περικαλύμματός του καὶ δι' ἐπιχρῶσιν φύλλων εἰς φρ. 50. Οἱ τόμοι ἀποσταλήσονται ἐλεύθεροι ταχυδρομικοῦ τέλους.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

Ποιήσας τραγωδίαν ὑπὸ τὸν τίτλον "ΦΙΛΙΑ καὶ ΕΡΩΣ" εἰς μέτρον δωδεκασύλλαθον ἀνομοιοκατάληκτον, συνισταμένην ἐκ δέκα ὡς ἕγξιςτα Τυπογραφικῶν φύλλων, καὶ προτιθέμενος νὰ ἐκδώσῃ αὐτὴν ὑπὲρ τῶν ἀπόρων μαθητῶν τῆς ἐν Μικρασίᾳ Κρηναϊκῆς Σχολῆς, ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν ἀπάντων τῶν φιλομούσων καὶ φιλιπροόδων ὁμογενῶν μου, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκοποῦ.

Ἡ συνδρομὴ ἐκάστου ἀντιτύπου χρυσοδεδεμένου καὶ ἀποστελλομένου ἐλευθέρου ταχυδρομικῶν τελεῶν ὠρίσθη εἰς φράγκα 2.50.

Συνδρομηταὶ ἐγγράφονται εἰς ἅπαντα τὰ Ἑλληνικὰ Προξενεῖα.

Ἐν Γαλαζίῳ 1883.

Δ. Ν. ΦΡΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ.

Εν Βιέννῃ! Ἐν Παρισίοις! Ἐν Λονδίῳ
ΙΔΕΤΕ ΚΑΙ ΑΠΟΡΗΣΑΤΕ!

Οἱ πράκτορες τῆς πτωχεύσεως τοῦ μεγάλου "Ἀγγλο-Βρετανικοῦ ἔργοστασίου" πωλοῦσιν ὅλας τὰς πραγματείας των μὲ μεγάλην ἐκπτώσιν. Ἐμβάζων τις τὸ ποσὸν φράγκων 20, ἢ καὶ διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς διὰ τοῦ αὐστρου-ὀγγρικοῦ Λόυδ διὰ Τερτζέστης, λαμβάνει πολυτελεῖν συσκευὴν τραπέζης ἐκ τοῦ ἀρίστου ἀγγλο-βρετανικοῦ μετάλλου, ἀξίας ἄλλοτε φράγκων 70. Πᾶς παραγγελιοδότης λαμβάνει καὶ ἐγγράφον ἐγγύησιν περὶ διατηρήσεως τῆς λευκότητος τῶν σκευῶν ἐπὶ δέκα ἔτη.

- 6 μαχαίρια τραπέζης μὲ ὠραίας λεπίδας,
  - 6 περούνια μονοκόμματα,
  - 6 κογλιάρια τῆς σούπας ἐκ τοῦ ἀγγλο-βρετ. μετάλλου,
  - 6 κογλιάρια τοῦ καφέ ἐπίσης,
  - 1 μέγα κογλιάριον τῆς σούπας
  - 1 θαρὸ κογλιάριον διὰ τὸ γάλα,
  - 6 ἀκουμπιστήρια τῶν μαχαिरῶν,
  - 6 ἀγγλικὰ φιλτζάνια,
  - 1 πιπεροθήκην ἢ ζαχαροθήκην,
  - 6 ὠραίας φοβήκας,
  - 6 κομψὰ κογλιάρια διὰ τὰ ὄα,
  - 1 δίσκον μεγέθους 30 ἐκατ.,
  - 1 τρυπητὸν τοῦ τείου,
  - 2 πολυτελεῖα κανδιλιέρια τῆς αἰθούσης,
  - 6 κομψὰ μαχαίρια τῶν φρούτων,
- 61 τεμάχια ἐν ὅλῳ.

Εἰς ἀπόδειξιν ὅτι ἡ παροῦσα εἰδοποίησίς μου δὲν βασίζεται ἐπὶ ἀγυρτίας ὑποχρεοῦμαι δημοσίᾳ, εἰάν ἡ συσκευὴ δὲν ἀρέσῃ τῷ ἀγοραστῇ, νὰ παραλάβω αὐτὴν πάλιν. Ὁ ἐπιθυμῶν λοιπὸν ν' ἀγοράσῃ πράγματα χρῆσιμα καὶ καλὰ ἀντὶ τῶν χρημάτων του, ἄς ἀποταθῇ, μετὰ πάσης πεποιθήσεως καὶ κατ' εὐθεῖαν πρὸς τὸν

J. H. Rabinowicz εἰς Βιέννην,

Κεντρικὴν ἀποθήκην τοῦ Ἀγγλο-βρετανικοῦ ἔργοστασίου

WIEN II. SCHIFFAMTS-GASSE 20.

Παρ' ἐμοὶ εὐρῆται, ἀντὶ 30 centimes τὸ κοῦτιόν, καὶ κόνις πρὸς καθαρισμὸν τῶν σκευῶν τούτων.

Ἐποκαταστήματα ἐν Λονδίῳ καὶ Παρισίοις.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἐνδείξεων εὐαρεσκείας δημοσιεύομεν τὰς ἑξῆς· Κύριον I. H. Rabinowicz τῇ Βιέννῃ. Ἐν Βεγγάζῃ 10/1 1883.

Διὰ τοῦ κυρίου Κοέν, προξένου ἐν Μεσίτῃ ἔλαβον τὰ τιμολόγια ὁμῶν ὡς καὶ δύο δείγματα. Ἐπιθυμῶ δι' ἐμὲ καὶ διὰ τινὰς ἐνταῦθα φίλους μου ν' ἀγοράσω παρ' ὁμῶν τὰ κάτωθι εἶδη, ἃ εὐαρεστη-

θήτε νὰ πέμπητε τῷ κ. Ἰωακείμῳ Ἀτζο-πάρδῃ ἐν Μεσίτῃ 8 συσκευάς, ἐξ ἐκείνων ἃς ἐπέμψατε ἐσχάτως τῷ κ. Κοέν, ὡς καὶ τὰ κάτωθι ἐκ τοῦ τιμολογίου σας.

Πρόθυμος Η. Πέτροβιτς,
ὕποπρὸς τῆς Αἰστ-ο-ὀγγρικής.

Κύριον I. H. Rawinowicz εἰς Βιέννην. Ἐν Καίρῳ 20 Φεβρ. 83. Ἐλαβον σήμερον τὰς παραγγελλθείσας δύο συσκευάς καὶ οὐ μόνον μ' εὐχαρίστησαν τὰ μέγιστα ἀλλὰ καὶ ὑπερέβησαν τὰς προσδοκίας μου. Ὅπως ἀποδείξω ὅμῳν τούτο, σὰς παρακαλῶ ἀμέσως νὰ μοὶ ἀποστείλητε 6 ἀκόμη τοιαύτας συσκευάς. Ἐκ μέρους μου δὲν θὰ λείψω νὰ συστήσω τὸ ὑμέτερον κατάστημα εἰς εὐρύτερους κύκλους. Τὸ τίμημα τῶν συσκευῶν παρακαλῶ νὰ τὸ σύρητε ἐπ' ἐμοὶ διὰ τοῦ αὐστρου-ὀγγρικοῦ Λόυδ.

Πρόθυμος Α. WEIL,
ἐν Βόλγης.

Ἐκτὸς τούτων ἔλαβον παραγγελίας παρὰ τῶν κκ. Mollah καὶ Jaewel ἐν Θεσσαλονικίῃ, παρὰ τῶν κκ. J. Sperrantza, M. Feinstein καὶ A. Marceovich ἐν Σμόρνῃ, L. Koschir ἐν Καίρῳ, Hildebrandt B. Prodesta ἐν Πορτ-Σαῖδ κτλ.

[63]

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ.

Ἐξεδόθη κατ' αὐτὰς εἰς διβλίον τὸ "Ἄσμα τοῦ Χιαδάθα" τοῦ διασήμου Ἀμερικανοῦ ποιητοῦ LONGFELLOW ἐν ἑλληνικῇ μεταφράσει. Τὸ διβλίοντο τοῦ (ἐκ 15 1/2 τυπογραφικῶν φύλλων) κεκοσμημένον διὰ τῆς εἰκόνας τοῦ ποιητοῦ καὶ ἄλλων εἰκόνων καὶ κομψῶς δεδεμένον μὲ τὰ φύλλα ἐπίχρυσα, πωλεῖται ἀντὶ φράγκων 6.50. — Οἱ ἐπιθυμοῦντες ν' ἀποκτήσωσιν αὐτὸ παρακαλοῦνται ν' ἀποταθῶσιν εἴτε κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἑσπερου (LEIPZIG, ELSTER-STRASSE 19) εἴτε πρὸς τὰ κατά τόπους βιβλιοπωλεῖα.

Συντάκτης· Δρ. Ι. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΣ ἐν ΛΕΙΨΙΑΙ. ELSTER-STR. 19.

Χαρτοπωλεῖον· Β. ΣΙΓΙΣΜΟΥΝΔΟΥ ἐν Βερολίῳ καὶ Λειψία. — Τύποις· Γ. ΔΡΟΥΓΟΥΛΙΝΟΥ ἐν Λειψία.